

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Eva Gregorová

**Adopce v rámci registrovaného partnerství:
Současná právní úprava ve světle nálezu Pl. ÚS 7/15**

Diplomová práce

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Adopce v rámci registrovaného partnerství: Současná právní úprava ve světle nálezu Pl. ÚS 7/15“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 22. března 2018

.....
Eva Gregorová

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu své diplomové práce, JUDr. Ondřeji Šmídovi, Ph.D., za jeho odborné vedení, hodnotné připomínky a rady.

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1 Adopce v rámci registrovaného partnerství	8
1.1 Vymezení pojmů	8
1.1.1 Adopce (osvojení)	8
1.1.2 Registrované partnerství	10
1.2 Historické zakotvení v českém právním řádu	11
1.3 Současná právní úprava a judikatura	13
2 Nález ÚS ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15	15
2.1 Předmět nálezu	15
2.2 Rozbor nálezu	16
2.2.1 Struktura nálezu (vyjádření VOP, východiska přezkumu § 13 odst. 2 ZRP)	16
2.2.2 Stěžejní právní argumentace soudu	19
2.2.3 Výsledné rozhodnutí soudu ve věci	21
2.2.4 Odlišná stanoviska	22
2.3 Zhodnocení přínosu nálezu	26
2.3.1 Dopad na současnou právní úpravu	26
2.3.2 Perspektiva dalšího vývoje právní úpravy	30
3 Komparace české a zahraniční právní úpravy	32
3.1 Problematika homosexuálních svazků a adopcí v Itálii	32
3.2 Problematika homosexuálních svazků a adopcí ve Francii	34
Závěr	39
Seznam použitých zdrojů	42
Abstrakt	47
Abstract	48
Klíčová slova	49
Key words	50

Seznam použitých zkratk

Code civil	francouzský občanský zákoník (konsolidovaná verze k 3. 1. 2018)
ČR	Česká republika
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
LPS	Listina základních práv a svobod vyhlášená jako součást ústavního pořádku České republiky usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb.
ObčZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5, 8, 9, 11 a 14 (vyhlášena sděleními č. 209/1992 Sb., č. 41/1996 Sb., č. 243/1998 Sb. a č. 48/2010 Sb. m. s.)
Úst	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
ÚS	Ústavní soud České republiky
VOP	Veřejná ochránkyně práv
ZRP	zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Úvod

V souvislosti s neustále se vyvíjejícími názory společnosti na institut registrovaného partnerství jsou často pod drobnohledem témata bezprostředně se týkající právě tohoto typu svazku dvou osob stejného pohlaví. Oblastí, která prodělala v rámci dané problematiky v posledních letech výrazných změn (a nutno dodat, že vzbudila pravděpodobně i největší diskuzi), je adopce v rámci registrovaného partnerství. Nejen v ČR, ale i v dalších státech EU tato otázka nebyla a dosud není vyřešena zcela jednoznačně a nahlížení jednotlivých států na danou problematiku se v mnohých ohledech liší, což jen potvrzuje všeobecně přijímané stanovisko, že jde z hlediska právní úpravy o poměrně citlivou a pozvolna se vyvíjející oblast, na kterou může mít každý stát určitým způsobem modifikovaný náhled. ČR se s danou problematikou částečně vypořádala v roce 2016, kdy ÚS vydal v mnoha ohledech inovativní nálezní Pl. ÚS 7/15 ze dne 14. června 2016, v rámci kterého se vůbec poprvé vyjádřil k otázce osvojení registrovanými partnery.¹ Jde tedy o poměrně recentní rozhodnutí, které je svou aktuálností a také významem dle mého názoru vhodným tématem ke zpracování pro účely diplomové práce, protože ještě není vyčerpávajícím způsobem rozebráno a spatřuji tak možnost vyjádřit se k rozličným aspektům dané problematiky.

Při tvorbě této diplomové práce budu využívat poměrně široké spektrum různorodých zdrojů. Přestože jsem si zvolila nepříliš široké téma, k dnešnímu dni existuje již množství relevantních zdrojů (ať už odborných článků, internetových a ostatních zdrojů), které budu ve své práci ve větší či menší míře využívat. Významným zdrojem informací bude sám o sobě též nálezní Pl. ÚS 7/15 a disentanční stanoviska k tomuto nálezu připojená.

Ve své práci se tedy budu věnovat především analýze výše uvedeného nálezu Pl. ÚS 7/15 a otázkám, které v souvislosti s jeho rozborem vyvstanou. Dále se zaměřím na praktické dopady daného nálezu na současnou podobu právní úpravy osvojení v rámci registrovaného partnerství v ČR a ráda bych nastínila též možnosti budoucího vývoje právní úpravy s daným tématem související. Uvedené body, kterými se budu ve své práci zabývat, korespondují s výzkumnými otázkami diplomové práce, pozornost tedy bude soustředěna zejména na to, jaký dopad má nálezní Pl. ÚS 7/15 na současnou právní úpravu v rámci osvojení registrovanými partnery a zda jsou v daném nálezu vznesené právní argumenty a nástroje dostatečné a

¹ nálezní Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15 (dále jen „nálezní Pl. ÚS 7/15“)

pokrokové natolik, aby v budoucnosti zajistily efektivní faktickou realizaci osvojení registrovanými partnery.

V úvodní kapitole se jeví vhodným definovat pojmy, se kterými budu ve své práci často pracovat, proto se budu v rámci první kapitoly věnovat vymezení základních termínů a jejich uplatnění v rámci současné právní úpravy v ČR.

Ve druhé kapitole bude následovat již samotná analýza předmětného nálezu Pl. ÚS 7/15, kdy se zaměřím na vymezení předmětu tohoto nálezu, v nemalé míře bude dále pozornost věnována vyjádření VOP k danému případu, východiskům při přezkumu § 13 odst. 2 ZRP a posléze se budu zabývat vlastním rozbohem nálezu. Obsahovou náplň rozboru nálezu bude zejména vymezení náhledu ÚS na danou problematiku a výsledných závěrů plynoucích z nálezu, přičemž důraz bude kladen nejen na zhodnocení právní argumentace, o kterou ÚS opřel svá tvrzení, ale též na rozbor odlišných stanovisek připojených k nálezu, které mám v úmyslu postavit do opozice vůči výslednému závěru nálezu a myšlenky v nich užitě podrobit bližšímu zkoumání s ohledem na argumentační linii v nich zvolenou. V posledním bodu druhé kapitoly navážu na body předešlé tím, že budu analyzovat pro svou práci klíčovou oblast, tedy dopad nálezu na současnou právní úpravu ČR, přičemž cílem je komplementárně zmínit i možnosti budoucího vývoje právní úpravy v rámci předmětné problematiky.

Poslední, tj. třetí kapitola, se bude zabývat srovnáním české a zahraniční právní úpravy v oblasti adopce registrovanými partnery a rovněž samotnými svazky dvou osob stejného pohlaví, protože s ohledem na aktuálnost a neustálý vývoj této problematiky v celé Evropě považuji za přínosné poukázat na paralely a odlišnosti právní úpravy tuzemské a zahraniční. Použiji tedy metodu komparace, přičemž aby se nejednalo o oblast příliš rozsáhlou a tudíž nevhodnou jako díleč část diplomové práce, zaměřím se na srovnání ČR se dvěma státy reprezentujícími odlišný přístup ve vztahu k uvedené problematice, kterými bude Francie a Itálie. Volba těchto států se mi zdá vhodná nejen s ohledem na kulturní a náboženskou diverzitu v těchto zemích panující, kdy společenská názorová pluralita na různá témata je v posledních letech patrnější než v minulosti, ale potenciální přínos srovnání ČR s Francií a Itálií co do právní regulace osvojení v rámci registrovaného partnerství spatřuji i ve zhodnocení pružnosti právních úprav uvedených zemí ve vazbě na aktuální společenský vývoj. Srovnání poměrně benevolentní Francie s geograficky relativně blízkou, avšak v některých ohledech stále konzervativněji smýšlející ČR a tím spíše Itálií považuji za krok, který by mohl nastínit další posun právní úpravy ve věci osvojení registrovanými partnery.

1 Adopce v rámci registrovaného partnerství

1.1 Vymezení pojmů

V souvislosti se samotným počátkem této práce se jeví patřičným vymezit alespoň některé základní pojmy, se kterými bude dále často pracováno a je tak namístě specifikovat a blíže rozvést tyto instituty pro uvedení do daného tématu. V následujících odstavcích tak bude definován a podrobněji představen jednak termín adopce (osvojení) a dále pojem registrované partnerství. ObčZ obsahuje i problematiku tzv. osvojení zletilého, ovšem v této práci se budu soustředit výlučně na adopci nezletilého dítěte.

1.1.1 Adopce (osvojení)

Prvním termínem, který bude v této práci ve velké míře užíván, je pojem adopce, přičemž zákonná úprava pracuje s termínem osvojení; jedná se však o výrazy synonymické.² Adopce neboli osvojení je institut, jehož kořeny sahají až do dob starověkého Říma. Římské rodinné právo se ve věci adopcí řídilo obecnou zásadou *adoptioe natura imitatur*, kterou lze v zásadě rozumět tezi, že osvojením se napodobuje příroda³, resp. přirozený vztah mezi rodiči a dětmi.⁴ Jinak řečeno, koncepci adopce je možné chápat jako „fikci biologického svazku rodičovství přirozeného.“⁵ Tato idea je tedy prastarého původu a institut adopce jak vidno píše svoje počátky daleko do minulosti, na základě čehož lze vyvodit, že za dobu své existence prodělal postupem času jisté změny co do své nynější podoby s ohledem na jednotlivé státy a podrobnost právních úprav v těchto zemích stanovených. Ovšem vzhledem k zákonné dikci ve věci osvojení zakotvené v ObčZ je možné konstatovat, že podstata samotného institutu zůstává zachována. Účelem této práce však není zabývat se podrobnou historií tohoto pojmu a je tak namístě přistoupit k samotnému vymezení daného termínu.

Právní úprava uvádí do samotné problematiky osvojení v § 794 ObčZ, v němž je zakotvena legální definice tohoto institutu. § 794 ObčZ poměrně lakonicky, avšak výstižně

² HRUŠÁKOVÁ, Milana. In HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 5 (heslo „Adopce“).

³ KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 147.

⁴ SEDLÁČEK, Jaromír. In ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 1 (§ 1 – 284)*. 1. vydání. Praha: V. Linhart, 1935, s. 894.

⁵ SEDLÁK, Petr. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 599 (§ 794 ObčZ).

stanoví, že „osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní“. V této definici je vyjádřena hlavní idea osvojení zmíněná v předchozím odstavci, a sice napodobování biologické vazby mezi rodičem a dítětem. Stejně jako různorodou skupinu institutů práva je i termín osvojení možno rozčlenit dle různých kritérií do několika skupin (tzv. typů osvojení), pro tuto práci je však účelné zmínit zejména členění odvíjející se od počtu osob osvojení realizujících (tj. osvojitelů). Jedná se o osvojení individuální a osvojení společné. Osvojení individuální by se dalo charakterizovat jako osvojení ze strany pouze jednoho osvojitele, přičemž tento typ osvojení lze dále rozdělit na 2 subtypy osvojení, a sice individuální osvojení v užším slova smyslu, kdy osvojitel osvojuje dítě do individuální péče, a dále osvojení biologického dítěte manžela.⁶ Osvojení manželem rodiče dítěte je možné označit jako tzv. nepravé osvojení, kdy v zahraniční právní úpravě se lze setkat s pojmem *step-parent adoption*.⁷ Tento subtyp osvojení je nazýván nepravým především z toho důvodu, že jeho prvořadým cílem je statusová změna za současného uvedení právního a sociálního rodičovství v soulad,⁸ přičemž sociálním rodičem rozumíme manžela, partnera či druhu rodiče dítěte, který žije s dítětem ve společné domácnosti a podílí se na jeho výchově a péči, avšak není jeho rodičem z právního hlediska.⁹ Naproti tomu o společné osvojení jde v případě, kdy se osvojenec stává společným dítětem osvojitelů.¹⁰ Společné osvojení nalézá své zákonné zakotvení ve větě první § 800 odst. 1 ObčZ, která říká následující: „Osvojiteli se mohou stát manželé nebo jeden z manželů.“ Na toto ustanovení dále navazuje § 800 odst. 2 ObčZ, v němž je stanoveno, že osvojují-li osvojence manželé, podávají návrh na osvojení společně, a to jako společní osvojitelé. Je tedy evidentní, že na základě tohoto ustanovení je společné osvojení *a contrario* zapovězeno registrovaným partnerům. Registrovaným partnerům tedy od počátku nebylo a v těchto časech stále není umožněno osvojoovat jakožto společným osvojitelům. Na dané právní úpravě nic nezměnil ani nálezný Pl. ÚS 7/15, jehož rozboru se budu věnovat v následující kapitole.

⁶ Tamtéž, s. 601 (§ 794 ObčZ).

⁷ ZEMANDLOVÁ, Anna. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 1069 (§ 800 ObčZ).

⁸ ZEMANDLOVÁ, Anna, JANOČKOVÁ, Michaela. In MELZER, Filip, TĚGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 1. vydání: Praha: Leges, 2016, s. 998 (§ 794 ObčZ).

⁹ WESTPHALOVÁ, Lenka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 928 (§ 885 ObčZ).

¹⁰ SEDLÁK, Petr. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655 – 975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 601 (§ 794 ObčZ).

1.1.2 Registrované partnerství

Druhým klíčovým pojmem je registrované partnerství. Provedeme-li srovnání registrovaného partnerství s předchozím termínem adopce s odkazem na historické souvislosti těchto pojmů, lze říct, že v případě registrovaného partnerství se jedná o institut nesrovnatelně mladší, což je s ohledem na velmi pozvolnou změnu názorů společnosti na tuto oblast v průběhu času logický závěr. Problematika registrovaného partnerství byla v českém prostředí vůbec poprvé právně zakotvena dne 26. ledna 2006, kdy byl přijat ZRP, platný od 3. dubna 2006 a účinný od 1. července 2006.¹¹ Už relativně dlouhá legisvakantní doba (s přihlédnutím k celkovému rozsahu daného zákona) naznačuje, že zákonodárce si byl vědom určité specifičnosti tohoto zákona a veřejnosti byl proto poskytnut delší než obvyklý časový úsek pro seznámení se s touto právní normou a její akceptaci. Do okamžiku přijetí ZRP tedy neexistovala v ČR žádná právní úprava na poli registrovaného partnerství, avšak určité tendence právně upravit tuto problematiku se objevovaly v našich končinách už v 90. letech 20. století. Již v roce 1998 byl předložen vůbec první ucelený návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví, ten byl však vládou zamítnut.¹² Ani přijetí úpravy registrovaného partnerství zakotvené v současném ZRP z roku 2006 neproběhlo hladce – bývalý prezident ČR Václav Klaus dokonce využil svého oprávnění vrátit návrh zákona Poslanecké sněmovně a proti přijetí ZRP tak použil prezidentského veta. Důvodem bylo dle tehdejšího prezidenta tvrzení, že je nepřipustné zvýhodňovat skupinu obyvatel (tj. osoby homosexuální orientace) proti ostatním, jeho veto však nebylo akceptováno a ZRP byl nakonec přijat.¹³ Je tedy evidentní, že přijetí současné právní úpravy nebylo prosté problémů a v průběhu procesu tvorby konečné právní normy muselo být přistoupeno i k jistým kompromisům. Faktem ovšem zůstává, že do doby přijetí ZRP páry stejného pohlaví neměly na území ČR žádné možnosti, jakými by svůj vztah povýšily na zákonnou úroveň, a to bylo též hlavním důvodem, proč se ZRP nakonec stal součástí právního řádu ČR.¹⁴

Zaměříme-li se na pojem samotného registrovaného partnerství, je vhodné zmínit vymezení tohoto pojmu zákonodárcem. „*Registrované partnerství je trvalé společenství dvou*

¹¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Sbírka zákonů České republiky za rok 2006, předpis 115/2006, částka č. 38* [online]. Mvcr.cz, 3. dubna 2006 [cit. 20. prosince 2017]. Dostupné na <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2006&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=16>>.

¹² ELISCHER, David. In RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 176.

¹³ PICHLEROVÁ, Lucie. Registrované partnerství a manželství homosexuálních párů v evropském právu. *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 12, s. 15 a 20.

¹⁴ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, 115/2006 Dz (část A. - Důvody navrhované úpravy vzhledem k platnému právnímu stavu).

osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem (dále jen »partnerství«).¹⁵ Takto se zákonná úprava s vymezením institutu registrovaného partnerství vypořádává hned v úvodním ustanovení, přičemž drobné doplnění zákonné definice upravuje § 1 odst. 2 ZRP. Z výše uvedené definice jasně vyplývá, že tento institut je umožněn osobám stejného pohlaví, osoby pohlaví rozdílného tak uzavřít registrované partnerství nemohou.¹⁶ Jak vidno, při specifikaci zákonného svazku dvou osob stejného pohlaví zákonodárce zvolil přístup vyhýbající se zpřístupnění svazku manželského těmto osobám, čímž byla v ČR jen umocněna svébytnost tohoto stavu a ze strany zákonodárce tak bylo jasně dáno na srozuměnou, že manželství je i nadále záležitostí pouze dvou osob opačného pohlaví. Je možné říci, že podobný postup je většinovým trendem u evropských států, které do svých právních řádů včlenily možnost dvou osob stejného pohlaví uzavřít právem uznanou formu společného soužití, avšak v rámci EU je možno setkat se i se státy, které na svém území akceptovaly nejen možnost uzavření registrovaného partnerství, ale též manželství v rámci párů stejného pohlaví (např. Belgie, Dánsko a další skandinávské země, Francie atd.).¹⁷ Lze tedy hovořit o dvou většinových přístupech ve věci právně upraveného vztahu mezi osobami stejného pohlaví. V prvním případě je svazek mezi osobami téhož pohlaví označen jako manželství, přičemž má rovnocenné právní následky jako v případě manželství mezi osobami různého pohlaví, a v případě druhém můžeme hovořit o registrovaném partnerství, kdy tento právní institut není chápán jako manželství v klasickém slova smyslu a má tudíž rozdílné praktické dopady.¹⁸

1.2 Historické zakotvení v českém právním řádu

Vzhledem k faktu, že registrované partnerství bylo do českého právního řádu začleněno až v roce 2006, kdy vstoupil v účinnost ZRP, je nasnadě, že i otázka adopce v rámci registrovaného partnerství byla poprvé upravena právě tímto zákonem, konkrétně jeho § 13 odst. 2. Do jisté míry se ZRP nepřímou související úpravou lze však nalézt i v ObčZ, jehož § 800 odst. 1 zakotvuje, že osvojiteli se mohou stát obecně manželé či jeden z manželů, výjimečně je však možné, aby bylo osvojení umožněno i jiné osobě. Ustanovení § 13 odst. 2

¹⁵ § 1 odst. 1 ZRP

¹⁶ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 130.

¹⁷ ELISCHER, David. In RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 175 – 176.

¹⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana. In HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 520 (§ 1 ZRP).

ZRP se v souvislosti s problematikou adopcí registrovanými partnery a účinností ObčZ v roce 2014 tudíž ukázalo problematickým a ve spojení s § 800 odst. 1 ObčZ se stalo i poněkud nekonzistentním a postrádajícím logickou souvislost. Jako přinejmenším paradoxní se totiž jevila situace, kdy na základě § 800 odst. 1 ObčZ bylo de facto umožněno osvojení ze strany osoby homosexuální orientace jakožto individuálního osvojitele (pokud splnila náležité podmínky), která nežila v registrovaném partnerství, ovšem bylo zapovězeno jedním z registrovaných partnerů právě v důsledku existence § 13 odst. 2 ZRP. Dá se tedy říci, že pouhá okolnost uzavření registrovaného partnerství znevýhodňovala osoby partnerství uzavírající oproti osobám nežijícím v žádné právně upravené formě svazku bez ohledu na jejich sexuální orientaci a zákonné ustanovení § 13 odst. 2 ZRP tak bylo možné považovat za diskriminační.¹⁹

Přejdeme-li k vymezení onoho inkriminovaného ustanovení § 13 odst. 2 ZRP, lze říci, že se k možnosti osvojení registrovanými partnery vyjadřovalo od samého počátku poněkud stručně, když jím bylo krátce stanoveno následující: „*Trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.*“ Eventualita osvojení dítěte tak byla dána pouze ve vazbě na osoby manželů (případně výjimečně i jinou osobu bez ohledu na její sexuální orientaci), což ostatně dokládá i výše zmíněné a stále platné ustanovení § 800 odst. 1 ObčZ. Faktorů, které hrály roli pro stanovení odlišného přístupu ve vztahu k (ne)osvojení registrovanými partnery bylo několik, důvodem s největší vahou však bylo patrně zajištění náhradní rodinné péče v rámci klasického modelu rodiny, tedy soužití dítěte s osobami opačného pohlaví (manžel – manželka, resp. muž – žena). To ostatně dokládá i důvodová zpráva k § 13 ZRP, která se k problematice osvojení vyjadřuje následovně: „*Osvojení dítěte registrovanými partnery, resp. kterýmkoliv z partnerů, v době trvání partnerství bude zakázáno. Důvodem je preference náhradní výchovy dítěte heterosexuálním párem.*“²⁰

Ačkoliv se důvodová zpráva k ZRP ve věci § 13 vyjadřuje relativně jasně (přestože stručně), je evidentní, že určité myšlenky zákonodárce si v některých směrech protirečí. Na jedné straně zákonodárce dle důvodové zprávy otevřeně preferuje náhradní výchovu dítěte ze strany osob rozdílného pohlaví, z čehož ústí zákaz osvojení registrovanými partnery daný v § 13 odst. 2 ZRP. Ovšem na straně druhé přímo v následujícím odstavci daného ustanovení je zákonodárcem dána možnost, ba dokonce povinnost jednoho partnera podílet se na výchově

¹⁹ TRNKOVÁ, Lucie. Homoparentální rodina jako vývojový rys. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 27.

²⁰ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, 115/2006 Dz (§ 13 odst. 2 ZRP).

dítěte druhého partnera, pokud partner (biologický rodič dítěte) pečuje o dítě a oba partneri žijí ve společné domácnosti; v takovém případě se na partnera, který není biologickým rodičem dítěte, vztahují i povinnosti týkající se ochrany vývoje a výchovy dítěte druhého partnera.²¹ Zákodárce tak fakticky s existencí rodin sestávajících z dětí a dvou osob stejného pohlaví v pozici rodičů počítá, přestože se této situaci snaží vyhnout. Ostatně ustanovení § 13 odst. 3 ZRP se částečně obsahově překrývá i s § 885 ObčZ, v jehož úvodní větě je stanoveno následující: „*Pečuje-li o dítě jen jeden z rodičů, podílí se na péči o dítě a jeho výchově i manžel nebo partner rodiče dítěte, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti.*“ Ustanovení § 13 odst. 3 ZRP se tak z mého pohledu vyznačuje nedostatkem konzistence ve vztahu k § 13 odst. 2 ZRP a ztotožňují se s názorem Anny Šabatové na postu VOP, která v jádru tento postoj zaujala již v rámci svého komentáře k projednávání zrušení ustanovení § 13 odst. 2 ZRP, což bylo předmětem dále blíže rozvedeného nálezu Pl. ÚS 7/15.²²

1.3 Současná právní úprava a judikatura

Na základě výše uvedených a blíže komentovaných zákonných ustanovení souvisejících s osvojením v rámci registrovaného partnerství je možné učinit závěr, že vůbec první zákonná úprava této problematiky byla do značné míry nejen vnitřně rozpornou (zde vytane na mysl zejména nedostatečná koherence § 13 odst. 2 a § 13 odst. 3 ZRP), ale v souvislosti s přijetím nového ObčZ se stala též úpravou nesouladnou (a sice nejasný vztah mezi § 13 odst. 2 ZRP a § 800 odst. 1 ObčZ). Bylo proto otázkou času, kdy bude vzájemná koexistence těchto ustanovení podrobena bližšímu rozboru a myšlenky zákonodárce tak budou uvedeny na pravou míru. Tak se také stalo a dne 14. června 2016 byl ze strany ÚS vydán průlomový náleží Pl. ÚS 7/15, který nejenže jako první reagoval určitým způsobem na otázku osvojení v rámci registrovaného partnerství, ale také zrušil ono problematické ustanovení § 13 odst. 2 ZRP. Úprava obsažená v § 13 odst. 2 ZRP tak přestala být dne 22. července 2016 součástí českého právního řádu, když byl náleží publikován ve Sbírce zákonů. Registrovaným partnerům se tak vůbec poprvé v historii českého právního řádu otevřela možnost hrát aktivní roli v procesu individuálního osvojení, přestože společné osvojení je jim i nadále zapovězeno a zůstává tak institutem uplatnitelným jen v souvislosti se společným osvojením manželů.²³ Protože

²¹ § 13 odst. 3 ZRP

²² náleží Pl. ÚS 7/15, bod 24

²³ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 134 – 135.

podrobnější dopady předmětného nálezu budu zkoumat v rámci následující kapitoly, nepovažuji za potřebné věnovat se bližšímu rozboru nálezu i na tomto místě.

V současnosti tak zůstává platné a účinné ustanovení § 800 odst. 1 ObčZ, které v souvislosti se zrušením § 13 odst. 2 ZRP dává „nově“ možnost individuálního osvojení i ze strany registrovaného partnera. Vymizela tak jistá nelogičnost, kdy osvojení bylo umožněno osobám homosexuální orientace, avšak nežijícím spolu v rámci registrovaného partnerství. Větší jasnosti nabylo i ustanovení § 13 odst. 3 ZRP, kdy v rámci tohoto ustanovení zákonodárce zakotvoval povinnost jednoho partnera starat se o biologické dítě druhého partnera, ač původním záměrem zákonodárce na základě důvodové zprávy k ZRP bylo zajištění výchovy dítěte primárně v heterosexuálním svazku.

2 Nález ÚS ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15

2.1 Předmět nálezu

Jak bylo nastíněno v předchozí kapitole, ÚS v roce 2016 učinil na poli osvojení v rámci registrovaného partnerství poměrně zásadní rozhodnutí, když svým nálezem Pl. ÚS 7/15 rozhodl o zrušení § 13 odst. 2 ZRP a do značné míry tak ovlivnil (ba dokonce předurčil) možný další vývoj problematiky registrovaného partnerství a aspektů s ním spojených v budoucnosti, protože do doby vydání předmětného nálezu zachovával ÚS v této oblasti mlčení. Objevovala-li se totiž samotná problematika homosexuální orientace v rámci rozhodování ÚS, bylo to spíše výjimečně – většinu tvořila rozhodnutí procesního charakteru (např. odmítání ústavních stížností) a z hlediska hmotného práva byly řešeny zejména věci trestněprávní a azylové.²⁴

Cesta, jež vedla nakonec až k ÚS, začala žádostí o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli. Žadatel, který byl českým občanem žijící tou dobou v registrovaném partnerství, v roce 2014 podal výše uvedenou žádost u Úřadu městské části Praha 13, odboru sociální péče a zdravotnictví (dále jen „Úřad“). Úřad rozhodl usnesením ze dne 25. 3. 2014, č. j. P 13-12735/2014, a to takovým způsobem, že řízení o žádosti bylo zastaveno z důvodu nenaplnění požadavků stanovených v § 800 ObčZ ze strany žadatele.

Dalším krokem žadatele bylo proto podání odvolání proti předchozímu rozhodnutí Úřadu k Magistrátu hl. m. Prahy, odboru správních činností ve zdravotnictví a sociální péči (dále jen „Magistrát“), ovšem ten rozhodl o odvolání zamítavě rozhodnutím ze dne 30. 4. 2014, sp. zn. SOC: 608555/2014. Magistrát v dané věci poukázal především na správné rozhodnutí Úřadu co do souladu s právními předpisy, neopomněl ovšem zmínit zcela správnou připomínku, a sice že zákaz osvojení osobou žijící v registrovaném partnerství plyne primárně z ustanovení § 13 odst. 2 ZRP a nikoliv přímo z § 800 ObčZ.

Vzhledem k neuspokojivým výsledkům plynoucím z rozhodnutí Úřadu a Magistrátu se žadatel obrátil dne 13. 5. 2014 prostřednictvím svého advokáta se žádostí o prošetření postupu Úřadu a Magistrátu na VOP. VOP ve své zprávě o šetření ze dne 1. 7. 2014 dospěla k závěru, že i přes právně souladný postup Úřadu a Magistrátu ve věci žadatele bylo právo stěžovatele na rovné zacházení porušeno, a to v důsledku rozporu ustanovení § 13 odst. 2 ZRP s LPS a Úmluvou. Žadateli tak bylo ze strany VOP doporučeno, aby se obrátil se správní žalobou na

²⁴ KALLA, Petr. Průlom v homoparentálních adopcích. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 17.

Městský soud v Praze a případně podal ústavní stížnost k ÚS spojenou s návrhem na zrušení § 13 odst. 2 ZRP.²⁵

Žadatel se tedy proti výslednému rozhodnutí (tentokrát již v pozici žalobce) obrátil na Městský soud v Praze. Žalobce ve správní žalobě namítal především rozpor ustanovení § 13 odst. 2 ZRP s ústavním pořádkem ČR a dále navrhl soudu možný postup v souladu s čl. 95 odst. 2 Úst, jehož jádrem je předložení věci ÚS v případě, že soud dojde k závěru spočívajícímu v rozpornosti na danou věc se aplikujícího zákona s ústavním pořádkem. Městský soud v Praze žalobcem předložené námitky evidentně považoval za oprávněné a přistoupil proto dne 5. 3. 2015 k předložení návrhu ÚS v souladu s čl. 95 odst. 2 Úst.

2.2 Rozbor nálezu

2.2.1 Struktura nálezu (vyjádření VOP, východiska přezkumu § 13 odst. 2 ZRP)

Nález je rozdělen do celkem 7 částí, které na sebe logicky navazují, své uplatnění zde tedy nalézá bod zabývající se rekapitulací předchozího řízení a podaného návrhu, kterým nález uvádí do dané problematiky hned na straně první, a závěr jako poslední bod nálezu vše uzavírá. Za části, které si zasluhují alespoň ve stručnosti zmínit a blíže rozebrat, považuji jednak vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení a dále též některá východiska při přezkumu napadeného zákonného ustanovení.

Nejprve se zaměřím na vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení. Zatímco Poslanecká sněmovna a Senát se jakožto účastníci řízení stručně vyjádřili převážně pouze co do formálních náležitostí schvalování ZRP²⁶, vyjádření subjektů, které měly právo do řízení vstoupit jakožto vedlejší subjekty na základě § 69 odst. 2 zákona o Ústavním soudu²⁷, bylo o poznání zajímavější. Vláda se rozhodla svého oprávnění participovat na řízení v pozici vedlejšího účastníka nevyužít, ovšem VOP jakožto druhá z oprávněných subjektů do řízení vstoupila. Lze konstatovat, že v tomto konkrétním případě, kdy bylo rozebíráno široké spektrum lidských práv a hodnot, byla participace VOP na řízení prakticky nevyhnutelným závěrem. Dalším důvodem pro předpokládanou účast VOP v řízení byl jistě též fakt, že

²⁵ ŠABATOVÁ, Anna. *Zpráva o šetření ve věci diskriminace z důvodu sexuální orientace v oblasti osvojení dítěte* [online]. Eso.ochrance.cz, 1. července 2014 [cit. 14. ledna 2018]. Dostupné na <<http://eso.ochrance.cz/nalezene/edit/880>>.

²⁶ nález Pl. ÚS 7/15, body 8 – 10

²⁷ zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“)

v případě navrhovatele byla angažována již v minulosti.²⁸ Tomu odpovídá prostor věnovaný vyjádření VOP k danému případu – jedná se o téměř jednu stranu²⁹, což není vzhledem k celkovému rozsahu nálezu zanedbatelná část. Konečně je možné shrnout, že vyjádření VOP k danému případu zde mělo své opodstatnění – ostatně ÚS se o toto vyjádření později ve svém nálezu několikrát argumentačně opřel,³⁰ což mimo jiné kvitoval soudce Vladimír Sládeček v rámci svého odlišného stanoviska, které k nálezu připojil.³¹

Co se týče obsahové stránky vyjádření VOP k situaci řešené v nálezu, odkázala na svou předchozí zprávu o šetření ze dne 1. 7. 2014 s daným případem spojenou. Zdůrazněny byly především následující právní věty ve zprávě o šetření obsažené: „*I. Ustanovení § 800 občanského zákoníku z roku 2012 nevyklučuje osvojení registrovanými partnery. Je však vyloučeno ustanovením § 13 odst. 2 zákona o registrovaném partnerství. II. Jakékoliv ustanovení nebo postup orgánu veřejné moci, které vedou ke znemožnění osvojení pouze z důvodu sexuální orientace potenciálního osvojitele, odporují ústavnímu pořádku a Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.*“³² V samotném nálezu VOP závěry v právních větách stanovené podpořila argumentem, že nenachází racionální základ ke znemožnění osvojení registrovanými partnery; k dokreslení nesmyslnosti této situace pak VOP dodala, že ze strany zákonodárce je bráněno výchově dětí registrovanými partnery, což ovšem nelze právně regulovat, když takové případy již v reálu dávno existují.³³ Dále v tom samém bodě nálezu VOP vytýká zákonodárci jeho rozpolcenost s ohledem na již zmiňované ustanovení § 13 odst. 3 ObčZ.³⁴

Finální část vyjádření VOP k případu projednávanému v nálezu je věnována zhodnocení případu ve světle judikatury ESLP (kdy zdůrazňován je zejména závěr ESLP o tom, že osvojení dítěte osobou homosexuální orientace lze zamítnout, pokud pro to svědčí i další důvody vyjma samotné sexuální orientace) a úpravě dané problematiky zahraničními právními řády, přičemž poukazováno je zejména na počet států EU umožňujících svazky osob

²⁸ ŠABATOVÁ, Anna. *Zpráva o šetření ve věci diskriminace z důvodu sexuální orientace v oblasti osvojení dítěte* [online]. Eso.ochrance.cz, 1. července 2014 [cit. 14. ledna 2018]. Dostupné na <<http://eso.ochrance.cz/nalezene/edit/880>>.

²⁹ nález Pl. ÚS 7/15, body 12 – 13

³⁰ Tamtéž, bod 24, bod 25, bod 43.

³¹ Odlišné stanovisko soudce Vladimíra Sládečka k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, bod 12.

³² ŠABATOVÁ, Anna. *Zpráva o šetření ve věci diskriminace z důvodu sexuální orientace v oblasti osvojení dítěte* [online]. Eso.ochrance.cz, 1. července 2014 [cit. 14. ledna 2018]. Dostupné na <<http://eso.ochrance.cz/nalezene/edit/880>>.

³³ nález Pl. ÚS 7/15, bod 12

³⁴ Viz poslední odstavce kapitoly 1.2 této práce (Historické zakotvení v českém právním řádu).

homosexuální orientace v poměru ke státům EU, které zároveň umožnily takovým párům osvojení. S ohledem na právě uvedenou argumentaci VOP a způsobu, jakým ÚS tuto argumentaci v nálezu Pl. ÚS 7/15 reflektoval je zjevné, že slova VOP v tomto konkrétním případě měla své opodstatnění a váhu, což do určité míry dle mého názoru přispělo ke konečnému verdiktu ÚS.

Ve věci základních východisek během přezkumu napadeného ustanovení § 13 odst. 2 ZRP postupoval ÚS následovně. Nejprve jsou v nálezu vymezeny veškerá relevantní zákonná ustanovení s případem související, tj. § 799 ObčZ, § 800 ObčZ a § 13 ZRP.³⁵ Zde vyvstává otázka, proč je na tomto místě uvedeno i první z daných ustanovení, tj. § 799 ObčZ, když je na daném místě zmíněno zároveň i naposledy, ÚS se dále k jeho obsahové náplni ve svém nálezu nevyjadřuje. Přitom zejména odstavec první § 799 ObčZ má pro daný případ nezanedbatelnou relevanci, když ve zkratce říká, že osvojitelem se může stát jen osoba garantující vlastními osobními kvalitami, stylem života a příčinami vedoucími ji k adopci, že „*bude pro osvojované dítě dobrým rodičem.*“ Bylo by tak namístě zařadit do nálezu i část posuzující schopnosti registrovaného partnera postarat se náležitým způsobem o dítě, a to jak v obecné, tak konkrétní rovině.

Dále se ÚS zabývá též pro nálezem řešený případ relevantní judikaturou, zmíněna jsou tedy klíčová rozhodnutí ESLP zabývající se jak samotným soužitím dvou osob stejného pohlaví, tak konečně i adopcemi ze strany těchto osob³⁶; stranou ovšem nebyl ponechán ani Rakouský Ústavní soudní dvůr a jeden z jeho rozsudků.³⁷ Netřeba zdlouhavě rozebírat každé v nálezu jednotlivě zmiňované rozhodnutí, namístě je snad jen vyzdvihnout hlavní (a pro tuto práci relevantní) závěry z této judikatury plynoucí, jak to ostatně učinil i sám ÚS.³⁸ Zdůrazněno bylo tedy závěrem především to, že Úmluva sama o sobě negarantuje právo na osvojení. Pokud by však státy umožňovaly adopce i určitým skupinám osob, nesmí tak postupovat diskriminačním způsobem.³⁹ Tento závěr zmíněný v rámci doporučení Výboru ministrů při Radě Evropy byl reflektován ze strany ESLP například ve známém rozhodnutí X

³⁵ nálezu Pl. ÚS 7/15, body 18 - 20

³⁶ Tamtéž, body 25 – 29.

³⁷ Tamtéž, bod 30 – 32.

³⁸ Tamtéž, bod 33.

³⁹ Committee of Ministers - Council of Europe. *Recommendation CM/Rec(2010)5 of the Committee of Ministers to member states on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity*, paragraph 23 [online]. Coe.int, 31. března 2010 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec\(2010\)5&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorIntranet=C3C3C3&BackColorIntranet=Edb021&BackColorLogged=F5D383&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec(2010)5&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorIntranet=C3C3C3&BackColorIntranet=Edb021&BackColorLogged=F5D383&direct=true)>.

a ostatní proti Rakousku.⁴⁰ Přestože předmětné doporučení je svým charakterem nezávazné, určitou váhu pro členské státy přece jen má a tvoří tak z mého pohledu další z mnoha dílků, které budují základnu usilující o postupné přiznávání a respektování určitých práv vůči osobám homosexuální orientace i z hlediska rodinného života.

2.2.2 Stěžejní právní argumentace soudu

Přestože se ÚS ve věci adopce ze strany registrovaných partnerů vyjadřoval ve svém nálezu poprvé a šlo o rozhodnutí svou povahou v českém právním prostředí ojedinělé, od kterého tak bylo očekáváno určité zásadní rozuzlení dané problematiky a určení směru budoucího vývoje, zůstal v tomto ohledu klíčový nález poněkud za očekáváním jak odborné, tak laické veřejnosti. Lze tak soudit nejen z poměrně stručné a nepřiliš do hloubky jdoucí argumentace ÚS, ale už jen ze samotného rozsahu. Zatímco celý nález sestává z celkem třinácti stran textu (což je vzhledem k zásadnímu závěru z nálezu plynoucího poměrně malé množství), a to vyjma čtyř disentních stanovisek, vlastní argumentace ÚS začíná až na straně deváté.⁴¹ Je proto otázkou, do jaké míry byla zvolená minimalistická koncepce odůvodnění daného rozhodnutí účelem a jakou měrou to byl naopak důsledek přílišné opatrnosti ve vztahu k dosud nepřiliš probíranému tématu, které bylo odjakživa vnímáno jako příliš citlivá oblast k posouzení.

Přistoupíme-li k rozboru vlastní argumentace ÚS, na samém počátku se plénium vyjadřuje k vymezení a povaze institutu osvojení. Je zajímavé, že vedle obecných informací týkajících se např. podstaty institutu osvojení a jeho typů byla do úvodního odstavce zařazena i část, ve které ÚS vyjadřuje svůj postoj k osvojení ve vztahu k jeho aplikovatelnosti v praxi. Pro úplnost uvedu značnou část úvodního odstavce z části nálezu, která uvádí vlastní argumentaci soudu: „*Podstata institutu osvojení dítěte spočívá v přijetí cizího dítěte za vlastní, a to se všemi s tím spojenými právními důsledky. Tento institut má svůj původ již v římském právu a jeho základní myšlenkou je, že se osvojením napodobuje přirozený poměr rodičů a dětí...Osvojení a další formy tzv. náhradní rodinné výchovy by však měly být vnímány vždy jen jako náhradní řešení v případě krize přirozené rodiny, jehož cílem je co nejlepší služba dítěti.*“⁴² Ačkoliv je možno setkat se s názory, že již z této pasáže vyplývá ze strany ÚS přistoupení ke konzervativnímu přístupu a chápání rodiny jakožto institutu, který je

⁴⁰ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. února 2013, *X a ostatní proti Rakousku*, č. 19010/07 (dále jen „*X a ostatní proti Rakousku*“), § 150.

⁴¹ nález Pl. ÚS 7/15, body 34 – 49

⁴² Tamtéž, bod 34.

založen na výlučně biologických vazbách⁴³, nejsem zcela přesvědčená o tom, že záměrem bylo v této části nálezu určitým způsobem vyzdvihnout tradiční model rodiny. ÚS se omezil na věcné vymezení institutu osvojení tak, jak jej dlouhá léta vymezuje rodinně-právní doktrína; je ovšem otázkou, jaký účel vzhledem k projednávanému tématu a konečně i ve vztahu k samotnému závěru nálezu plní část pojednávající o využitelnosti institutu osvojení pouze v případech „krize přirozené rodiny“. Ostatně s touto částí ve svém odlišném stanovisku polemizoval i soudce Ludvík David⁴⁴, jehož konkurující stanovisko bude blíže rozebráno na dalších stránkách.

Jestliže se ovšem v nálezu posuneme k dalším bodům odůvodnění ze strany soudu, narazíme na pasáže, které sympatizují s tradičním pojetím rodiny a přiklání se tak ke konzervativnímu pojetí rodiny v podstatně větší míře, než by možná vzhledem k finálnímu verdiktu bylo potřebné. Na jednu stranu tak ÚS akceptuje se současnou dobou nedílně spojené změny sestávající z modifikace způsobu soužití osob, které se od tradičního soužití rodin odklání. Ostatně již ve svém dřívějším rozhodnutí ÚS konstatovat, že „*je dalek toho, aby jakkoli určoval lidem, v jakém svazku spolu mají žít. To je jistě právem každého jednotlivce.*“⁴⁵ Ovšem následovně ÚS dodává, že „*nespatřuje sebemenší rozumný důvod, pro který by i on sám měl k erozi tradičního pojetí rodiny a její funkce jakkoliv aktivně přispívat.*“⁴⁶ Toto prohlášení ÚS dále doplňuje například citací, že „*rodina se mění, ale vždy je stabilizujícím prvkem společnosti*“.⁴⁷ Dá se ovšem v dnešní době vůbec hovořit o nějaké stabilizující funkci rodiny ve vazbě na upevnění vztahů ve společnosti, kdy právě rodina by měla být tím základním stavebním kamenem, ze kterého se společnost skládá? Na základě konstantně se zvyšující rozvodovosti v ČR⁴⁸ je možné učinit závěr, že rodina v tradičním slova smyslu tento účel pomalu, ale jistě přestává do určité míry plnit, což je nepochybně spojeno též s morálkou, jejíž limity jsou neustále posouvány za hranice toho, co ještě před několika dekádami bylo vnímáno jako nemyslitelné, resp. nevhodné. Na druhou stranu kdo jiný než vrcholné soudní a právní instituce ve státě se nacházející by měly určitým způsobem připomínat, jaké hodnoty jsou dlouhá léta pevně zakořeněné a žádoucí. Myslím si však, že ani

⁴³ KALLA, Petr. Průlom v homoparentálních adopcích. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 18.

⁴⁴ Odlišné stanovisko soudce Ludvíka Davida k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, bod 6.

⁴⁵ náleze Ústavního soudu ze dne 19. listopadu 2015, sp. zn. Pl. ÚS 10/15, bod 33

⁴⁶ náleze Pl. ÚS 7/15, bod 37

⁴⁷ Tamtéž. (uvedená citace pochází z tohoto zdroje: MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2006, s. 14.)

⁴⁸ Český statistický úřad. *Úhrnná rozvodovost v letech 1950 – 2016* [online]. Czso.cz, 12. června 2017 [cit. 28. února 2018]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/csu/czso/uhrrna-rozvodovost-v-letech-1950-2016>>.

ÚS nedokáže svým přístupem a apelem k respektování tradičních hodnot jakkoliv ovlivnit v různých ohledech postupně se proměňující společnost a důraz by tak měl být kladem spíše na to, co je (nejen právně) souladným a efektivním a pro jednotlivce i společnost na základě kompromisních řešení vyhovujícím.

2.2.3 Výsledné rozhodnutí soudu ve věci

Jak vidno z předchozích odstavců, ÚS měl ve svém nálezu Pl. ÚS 7/15 tendenci upozorňovat na význam rodiny v tradičním slova smyslu (tedy rodiny sestávající z muže, ženy a dětí), a to několikrát. I přesto a další ne zcela v nálezu vyjasněné otázky došel ÚS k závěru, že napadené zákonné ustanovení § 13 odst. 2 ZRP je v rozporu s právem na lidskou důstojnost, s právem na soukromý život a se zákazem diskriminace zakotvenými v čl. 1, čl. 3 odst. 1, čl. 10 odst. 1, 2 LPS a v čl. 8 odst. 1 a čl. 14 Úmluvy a rozhodl tedy o zrušení daného ustanovení ke dni vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.⁴⁹

Je zajímavé a snad i překvapivé, že během odůvodňování tohoto závěru se ÚS nezabýval ani tak diskriminační povahou § 13 odst. 2 ZRP jako spíše tím, že dané ustanovení bylo v rozporu s právem na lidskou důstojnost.⁵⁰ Právě z hlediska práva na lidskou důstojnost totiž dle ÚS zákaz osvojení registrovanými partnery nemohl obstát, protože pokud bylo ustanovení § 13 odst. 2 ZRP založeno na vyloučení skupiny osob z určitého práva „*jen proto, že se rozhodly uzavřít registrované partnerství, činí z nich de facto jakési osoby »druhého řádu« a dává jim bezdůvodně určité stigma, které evokuje představu o jejich méněcennosti, zásadní odlišnosti od ostatních (zřejmě »normálních«) a zřejmě i o neschopnosti se – oproti osobám jiným – náležitě postarat o děti.*“⁵¹

Nálezem tedy byly eliminovány bariéry ve vztahu k individuálnímu osvojení cizího dítěte jedním z partnerů za trvání partnerství. Nutné je ovšem opětovně podotknout, že společným osvojením se nález hlouběji nezabývá a na dosavadní právní úpravě nic nezměnil – platným tak nadále zůstává fakt, že společné osvojení dítěte zůstává i nadále institutem využitelným pouze v rámci manželství, jak vyplývá z § 800 ObčZ.

⁴⁹ nález Pl. ÚS 7/15, bod 50

⁵⁰ Tamtéž, body 43 – 48.

⁵¹ Tamtéž, bod 46.

2.2.4 Odlišná stanoviska

Jak je v praxi zvykem, neztotožní-li se soudce ÚS s výsledným závěrem rozhodnutí (případně s odůvodněním či jinou částí rozhodnutí), může přistoupit k možnosti podat tzv. odlišné stanovisko. Ač je tato příležitost dána, není jí využíváno zrovna v hojné míře. Nahlédneme-li do jakékoliv Sbírký nálezů a usnesení ÚS, odlišná stanoviska k jednotlivým rozhodnutím nejsou pravidelným jevem. O další specifičnosti nálezu Pl. ÚS 7/15 tak vedle jiných elementů (jakými byla například ojedinělost v nálezu probírané problematiky) svědčí i značné množství konkurujících stanovisek – svůj odlišný pohled na věc vyjádřili soudci Ludvík David, Jaromír Jirsa, Jiří Zemánek a Vladimír Sládeček, což je nezanedbatelné množství, přihlédneme-li k celkovému počtu na rozhodnutí participujících soudců. První tři ze jmenovaných soudců ve svých stanoviscích vznesli připomínky a dodatky pouze k obsahové stránce nálezu (resp. k jeho odůvodnění), ovšem co do výsledného závěru nálezu se přiklonili k většinovému názoru, tj. rozpornosti § 13 odst. 2 ZRP s ústavním pořádkem. Jediným soudcem, který připojil své poznatky nejen k odůvodnění rozhodnutí, ale též k samotnému závěru nálezu, se kterým se v jistých ohledech neztotožnil, byl Vladimír Sládeček. V následujících odstavcích zdůrazním především klíčové a též zajímavé myšlenky uvedené v každém z odlišných stanovisek.

Zaměřím-li se nejprve na odlišné stanovisko soudce Ludvíka Davida, je zde možné nalézt celkem 15 dílčích připomínek, což je vzhledem k celkovému rozsahu nálezu značná část. Je však namístě zmínit, že z mého pohledu je většina bodů opodstatněných a nevytýkají nálezu většinou žádné marginální nedostatky. Za obzvlášť opodstatněnou výtku považuji bod zabývající se neosobním přístupem nálezu (s nímž dále nepřímou souvisí bod 14., v rámci něhož je rozebíráno zvažování vhodnosti osoby žijící v registrovaném partnerství jakožto potenciálního osvojitele z hlediska osobnostního profilu): *„Je pozoruhodné, že nález je poněkud neosobní. Opřel se sice při zrušení napadené právní úpravy o principy (hodnoty) rovného zacházení a lidské důstojnosti, ale nijak se nevyslovil ke způsobilosti registrovaného partnera kvalitně vychovávat dítě, ať už individuálně nebo v páru. Bylo namístě tu zdůraznit, že potenciál registrovaného partnera není či nemusí být o nic menší než kohokoli jiného.“*⁵² Vzhledem k tomu, že podstata rozhodování pléna ÚS tkvěla v tom, zda registrovaným partnerům umožnit či neumožnit individuální osvojení, je vskutku zvláštním, že ÚS se

⁵² Odlišné stanovisko soudce Ludvíka Davida k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, bod 3.

v nálezu k eventuálním předpokladům registrovaných partnerů pro výchovu dítěte nijak nevyjadřoval. Naopak nejspíš by nebylo pro nález nijak ztrátovým, pokud by bylo ubráno myšlenek zaměřujících se na podstatu institutu rodiny a její význam v klasickém pojetí, když ÚS dospěl ve svém závěru k rozhodnutí klasickému modelu rodiny odporujcímu. To je ostatně další z výtek JUDr. Davida k nálezu.⁵³

Soudce David dále nálezu vytýkal vypuštění komparatistické části, v rámci níž byly soudcem zpravodajem popsány rozdíly v relevantních úpravách jiných států, zejména členských států EU.⁵⁴ Jako důvod vhodnosti ponechání této části v konečné verzi nálezu shledává Ludvík David toto: „*Doložilo by se, že například státy západní Evropy, zejména „přímořské“ (Belgie, Francie, Španělsko), jsou v přístupu k registrovanému partnerství a navazujícím institutům podstatně liberálnější než střed kontinentu.*“⁵⁵ I tato výtka je podle mého názoru zcela namístě, protože komparace relevantních právních úprav v rámci různých států EU by mohla být zajímavým exkurzem, který by mohl napomoci utvoření vize možného budoucího směřování právní úpravy osvojení v rámci registrovaného partnerství. I toto je mimo jiné důvodem, proč byla do této práce zařazena poslední kapitola zabývající se komparací české právní úpravy se zahraniční, v rámci níž budou s ČR srovnány dva státy EU vyznačující se vzhledem k danému tématu odlišným přístupem, tj. Francie a Itálie.

Přistoupíme-li k odlišnému stanovisku č. 2 (bráno dle abecedního řazení), jehož původcem byl soudce Jaromír Jirsa, je v porovnání s předchozím konkurujícím stanoviskem stručnější a zaměřuje se ve větší míře spíše na záležitosti v nálezu nezmiňované. Ze strany JUDr. Jirsy je zdůrazňován především ten fakt, že nález ÚS reflektoval pouze potřebu odstranit problematické ustanovení § 13 odst. 2 ZRP a tím umožnit registrovaným partnerům individuální osvojení, nikoliv osvojení společné.⁵⁶ Jak je v odlišném stanovisku ostatně dále řečeno: „*Ze strany Ústavního soudu se v žádném případě nejedná o „nakročení“ k možnosti společně osvojit dítě registrovanými partnery – to je záležitost čistě politická a bude na zákonodárci, jak se k ní postaví.*“⁵⁷ Dále je JUDr. Jirsou o pár vět dále zdůrazňováno, že nález rozhodně nepředstavuje rozhodnutí umožňující situaci, kdy by se registrovaný partner stával osvojením biologického dítěte partnera druhého společným rodičem daného dítěte (takový

⁵³ Tamtéž, body 5 – 8.

⁵⁴ Tamtéž, bod 2.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Odlišné stanovisko soudce Jaromíra Jirsy k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, odstavec druhý.

⁵⁷ Tamtéž.

stav by v praxi způsobil značné problémy, a sice vymazání biologického rodiče dítěte z matricy)⁵⁸. Závěrem je znovu zdůrazňována informace již v nálezu Pl. ÚS 7/15 řečená, kterou je sdělení ÚS, že „*nespatřuje sebemenší rozumný důvod, pro který by i on sám měl k erozi tradičního pojetí rodiny a její funkce jakkoliv aktivně přispívat.*“⁵⁹ Dále je toto tvrzení doplněno citací v nálezu též uvedenou, a sice že „*rodina je základ rodu čili pokračování života v dalších generacích*“.⁶⁰ Opětovné zdůrazňování je z mého pohledu nadbytečným, přihlédneme-li k závěrečnému rozhodnutí v dané věci, které je oproti uvedeným úryvkům protikladné a dané věty tak působí poněkud inkonzistentně vzhledem k výsledku, který nález přinesl.

Zajímavým shledávám i poslední souvětí z odlišného stanoviska soudce Jirsy, ve kterém podporuje svá předchozí tvrzení tím, že zdůrazňování vyznačených částí vyřčených ze strany ÚS považuje za důležité tím „*spíše, že v dnešní době »střetu civilizací«, různých kultur a náboženství se často volá po tradičních křesťanských hodnotách, mezi něž nepochybně patří i tradiční rodina.*“⁶¹ Jakou podnětnou spatřuji v souvislosti s předchozím citovaným souvětím připomínku, zda je taková citace, resp. zmínění jediného určitého náboženství souladné s pojetím ČR jakožto státu, když v žádném z vrcholných pilířů právního řádu ČR, tedy v Ústavě ani LPS (konkrétně v jejich preambulích), není možné nalézt žádnou část hovořící o jakémkoliv konkrétním náboženství.⁶²

Jako třetí zaujal k nálezu odlišné stanovisko soudce Vladimír Sládeček. Jak již bylo uvedeno, JUDr. Sládeček by jediným z pléna soudců, který zaujal odlišný postoj nejen ve věci odůvodnění nálezu, ale též k závěru z něj vyplývajícího. Hlavní jádro jeho výtek směřujících vůči nálezu tvoří především názor, že je jen na zákonodárci, jakým způsobem a zda vůbec oblast osvojení ze strany registrovaných partnerů (resp. osob stejného pohlaví) upraví.⁶³ Soudci ÚS by si neměli „*osobovat postavení jakéhosi sboru nebo rady (nezávislých) moudrých či spravedlivých, neřku-li mudrců, ani – jak je Ústavnímu soudu někdy vyčítáno – hrát roli třetí komory parlamentu.*“⁶⁴ Faktem ovšem zůstává, že ÚS je na základě čl. 87 odst.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž, odstavec třetí. (uvedená citace pochází z tohoto zdroje: nález Pl. ÚS 7/15, bod 37)

⁶⁰ Tamtéž, odstavec třetí. (uvedená citace pochází z tohoto zdroje: RADVANOVÁ, Senta. In RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 3.)

⁶¹ Odlišné stanovisko soudce Jaromíra Jirsy k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, odstavec třetí.

⁶² KALLA, Petr. Průlom v homoparentálních adopcích. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 23.

⁶³ Odlišné stanovisko soudce Vladimíra Sládečka k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, bod 1.

⁶⁴ Tamtéž, bod 2.

1 písm. a) Úst zmocněn k rozhodování o zrušení zákonů či jejich ustanovení v případě, že jsou rozporné s ústavním pořádkem či zákonem – a v tomto případě právě rozpor s ústavním pořádkem shledán byl. Lze nicméně připustit, že obecně je obtížným, ne-li dokonce nemožným stanovit univerzální hranici, která dělí ústavně souladné rozhodování ÚS o rušení zákonů či jejich částí od jednání, které je už za hranou této kompetence ÚS ze strany Ústavy mu svěřené.

Další námitkou ze strany JUDr. Sládečka bylo to, že v době rozhodování ÚS o nálezu již existoval návrh novely ZRP a „*k dané problematice má bezprostřední vztah.*“⁶⁵ Vzhledem k faktu, že k projednávání této novely mělo dojít na půdě Poslanecké sněmovny od 28. června 2016 na její 48. schůzi, podotkl soudce Sládeček, že „*Ústavní soud by měl zaujmout vyčkávací postoj – jak již nezřídka učinil v minulosti – nebo návrh zamítnout.*“⁶⁶ Nahlédneme-li však do zmiňované novely ZRP, týká se výhradně problematiky tzv. přiosvojení (tj. situace, kdy jeden partner osvojuje biologické dítě druhého partnera, tedy případ fakticky srovnatelný s nepravým osvojením) a nikoliv případu cizího, právně volného dítěte⁶⁷, jako tomu bylo v případě nálezu Pl. ÚS 7/15. Lze tedy konstatovat, že v případě novely ZRP a případu v nálezu rozebíraného jde o vztah zdánlivý, protože přestože novela i nález se týkají ZRP, váží se k rozdílným ustanovením ZRP.⁶⁸ Je ovšem možné, že vhodnost zaujetí vyčkávacího postoje byla myšlena spíše ve spojení s případným přijetím či nepřijetím novely ZRP – takové rozhodnutí by zajisté určitým způsobem předznamenalo budoucí právní vývoj problematiky adopce registrovanými partnery v ČR. Ovšem vzhledem k tomu, že projednávání předmětné novely v roce 2016 žádný výsledek nepřineslo (viz následující kapitola), novela ZRP s ohledem na další perspektivu žádný opěrný bod prozatím nepředstavuje.

Jako poslední se k nálezu poměrně stručně vyjádřil soudce Jiří Zemánek. Textem jitičím myšlenky se jeví hned úvodní pasáž konkurujícího stanoviska soudce Zemánka, v němž jako hlavní důvod zrušení § 13 odst. 2 ZRP uvádí okolnost, že zatímco osobám žijícím v registrovaném partnerství bylo individuální osvojení zapovězeno, osoby homosexuální orientace nežijící v registrovaném partnerství k tomuto osvojení přistoupit mohly.⁶⁹ Toto konstatování se ovšem ukazuje jako tvrzení vzbuzující určité výhrady, když

⁶⁵ Tamtéž, bod 3.

⁶⁶ Tamtéž, bod 3.

⁶⁷ Důvodová zpráva k novele zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, s. 3. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>>.

⁶⁸ KALLA, Petr. Průlom v homoparentálních adopcích. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 21.

⁶⁹ Odlišné stanovisko soudce Jiřího Zemánka k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, odstavec první.

vytýkán je mu například fakt, že jádrem případu je spíše srovnání osoby registrovaného partnera a osoby nežijící v žádném formalizovaném vztahu bez ohledu na její sexuální orientaci – výklad soudce Zemánka tak představuje potenciální riziko spočívající v možné představě, že srovnání situace heterosexuální a homosexuální osoby není reálné, a to v důsledku nesrovnatelného postavení vyvěrajícího z odlišné sexuální orientace.⁷⁰ Na právě uvedené kontruji tím, že takový výklad slov JUDr. Zemánka mě při prvotním čtení nenapadl, uvedená slova jsem vnímala spíše než cokoliv jiného jen jako vyzdvižení hlavního paradoxu, který § 13 odst. 2 ZRP přinášel, a sice že zákonodárcem byly v určitém ohledu nesmyslně „penalizovány“ osoby, které se rozhodly uzavřít registrované partnerství, zatímco osoby homosexuální orientace žijící v právně neupraveném vztahu takto postiženy nebyly. Přiznávám však, že pro eliminování překrucování výkladu úvodního odstavce daného disentančního stanoviska by bylo možná vhodnější při tvorbě uvedeného stanoviska zvolit přiléhavější formulaci soustředící svou pozornost nejen na osoby homosexuální orientace.

Na závěr této části zabývající se odlišným stanoviskem Jiřího Zemánka je zajímavým poukázat už snad jen na slova respektující doktrínu *margin of appreciation*, vyznávanou ze strany ESLP, a dále též na připomenutí stále nejednotného postoje veřejnosti ve věci soužití homosexuálních osob a výchovy dětí těmito osobami.⁷¹

2.3 Zhodnocení přínosu nálezu

2.3.1 Dopad na současnou právní úpravu

Přestože nález ÚS znamenal zásadní obrat ve věci možnosti registrovaných partnerů přistoupit k individuálnímu osvojení, lze shrnout, že některé aspekty „kompletního“ rodinného soužití registrovaných partnerů a dětí zůstávají nadále nevyjasněné a problematické. Jako velký, mnohdy i odbornou veřejností předvídaný problém⁷², se jeví stálá absence institutu přiosvojení. Přestože zrušením § 13 odst. 2 ZRP se registrovaným partnerům otevřela možnost podat žádost o zařazení do evidence žadatelů o osvojení a tudíž i za splnění náležitých požadavků kladených právními úpravou též samotné individuální osvojení dítěte, nelze hovořit o plnohodnotném uplatnění této možnosti ve vztahu k oběma partnerům, a to

⁷⁰ KALLA, Petr. Průlom v homoparentálních adopcích. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 23.

⁷¹ Odlišné stanovisko soudce Jiřího Zemánka k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, odstavec druhý a čtvrtý.

⁷² BUREŠOVÁ, Kateřina. Stejnopohlavní pár v nejlepším zájmu dítěte. *Právní rozhledy*, 2016, roč. 24, č. 9, s. 318.

z důvodu nemožnosti přisojení dítěte, v důsledku čehož bude dítě umístěno do de facto státem vytvořeného, právně nejistého prostředí.⁷³ Za této situace by totiž partner vůči dítěti osvojenému druhým partnerem vystupoval jako pouhý sociální rodič, z čehož by vyplývala menší vzájemná práva a povinnosti v porovnání s rodičovstvím právním.

Jako jednu ze zákonných překážek, které ztěžují právní postavení potenciálního osvojence vůči tomu z partnerů, který jej neosvojil, lze uvést například oblast práva sociálního zabezpečení, konkrétně důchodových dávek. V případě úmrtí toho z partnerů, který dítě neosvojil (a ani společně s druhým partnerem dítě osvojit nemohl z důvodu zapovězení společného osvojení v rámci registrovaného partnerství), totiž dojde k situaci, kdy dítě nebude mít po tomto partnerovi jakýkoliv nárok na sirotčí důchod, a to z důvodu dikce zákona o důchodovém pojištění.⁷⁴ Ten totiž uvádí mimo jiné okruh osob oprávněných, mezi něž v § 20 odst. 1 řadí i dítě, kterým se pro účely daného zákona rozumí dítě vlastní, osvojené a dále i dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů.⁷⁵ Hned v dalším odstavci zákon rozvádí pojem dítěte převzatého do péče nahrazující péči rodičů, a to následovně: *„Za dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů se považuje dítě, jež bylo převzato do této péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu, dítě manžela, kterému bylo svěřeno do výchovy rozhodnutím soudu nebo na základě dohody rodičů schválené soudem, dítě manžela, nemá-li druhý z rodičů rodičovskou zodpovědnost, a dítě manžela, zemřel-li druhý rodič dítěte nebo není-li znám. Za dítě převzaté do péče nahrazující péči rodičů se považuje dále dítě, jež bylo převzato do péče na základě rozhodnutí soudu, orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo dřívějšího příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče budoucího osvojitele nebo do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem, a dítě, jež bylo převzato do péče na základě předběžného opatření vydaného v rámci řízení o svěřeni dítěte do výchovy.“*⁷⁶ Z tohoto taxativního výčtu tak vyplývá (ve spojení s § 52 zákona o důchodovém pojištění), že dítě bude mít nárok na sirotčí důchod jen vůči tomu z registrovaných partnerů, kterým bylo osvojeno. Je tedy zjevné, že za současného stavu, kdy na jednu stranu registrovaným partnerům je umožněno individuální osvojení dítěte, avšak na stranu druhou zákonodárce na mnoha místech s dítětem

⁷³ Tamtéž, s. 318.

⁷⁴ Tamtéž, s. 312 – 313. Autorka článku sice nepopisuje danou situaci v přímé souvislosti s osvojením dítěte ze strany registrovaného partnera, když pojednává o uvedené nevýhodě obecně v rámci homoparentální rodiny, nicméně na základě zákonné dikce § 20 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je možné učinit závěr, že nevýhoda v podobě absence případného sirotčího důchodu v důsledku úmrtí jednoho partnera se dotkne i dítěte osvojeného druhým partnerem.

⁷⁵ zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“)

⁷⁶ Tamtéž, § 20 odst. 2.

registrovaných partnerů, resp. s plnohodnotnými zákonnými vazbami dítěte na oba z partnerů, jednoduše nepočítá, je absence přiosvojení v českém právním řádu o to znatelnější.

Právo sociálního zabezpečení však není jedinou oblastí, v rámci které se vzájemná práva a povinnosti mezi registrovanými partnery a dětmi jeví jako problematické. Partner, který není biologickým rodičem dítěte druhého partnera, má vůči dítěti dosti omezená, resp. prakticky nulová práva, přičemž na něj též není možno pohlížet jako na zákonného zástupce dítěte.⁷⁷ Netřeba tudíž zevrubně rozebírat to, že takový stav způsobuje po praktické stránce značné obtíže při řešení záležitostí každodenního života. Jako jeden z problémů lze uvést situaci, kdy dítě bude v pozici pacienta mít určité zdravotní obtíže. Přestože se partner, který není po biologické stránce rodičem tohoto dítěte, může o dítě náležitě starat a společně jej roky vychovávat spolu s druhým partnerem (biologickým rodičem dítěte), není v důsledku dikce zákona o zdravotních službách oprávněn žádat informace o zdravotním stavu dítěte. Tento zákon totiž stanoví, že v případě nezletilého pacienta právo být informován o jeho zdravotním stavu a klást otázky přísluší zákonnému zástupci, opatrovníkovi pacienta a případně pacientu samotnému.⁷⁸ Na tomto příkladu lze opět jen demonstrovat, jak nedostatečná právní úprava v některých ohledech spojených se vztahy dětí a registrovaných partnerů panuje, když partner, jež není z biologického hlediska rodičem dítětem, nemá ani žádnou možnost, jak se kompletních práv a povinností vůči dítěti druhého partnera domoci. Takový stav ovšem není na újmu pouze partnerovi, ale samozřejmě i dítěti samotnému.

Protože náleží Pl. ÚS 7/15 se k možnosti přiosvojení nijak nevyjádřil, současnou problematickou situaci by mohla vyřešit novela ZRP soustředící se na začlenění institutu přiosvojení do tohoto zákona. Návrh takové novely byl předložen skupinou poslanců již v roce 2014, přičemž k projednávání samotného návrhu došlo až 13. července 2016. Po vyhocených sporech v Poslanecké sněmovně bylo ovšem projednávání novely přerušeno a nadále nebylo na tuto diskuzi navázáno.⁷⁹ Jednání v rámci Poslanecké sněmovny tedy žádný výsledek ve věci začlenění přiosvojení do českého právního řádu nepřineslo.

⁷⁷ Důvodová zpráva k novele zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, s. 4. Dostupné na <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0>>.

⁷⁸ zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, § 31 odst. 5

⁷⁹ KABÁTOVÁ, Šárka. *Osvojení dítěte partnera v homosexuálních párech? Vláda návrh odsouhlasila* [online]. Lidovky.cz, 24. října 2016 [cit. 13. února 2018]. Dostupné na <https://www.lidovky.cz/vlada-chce-umoznit-priosvojeni-ditete-partnera-v-homosexualnich-parech-1ab-zpravy-domov.aspx?c=A161024_132405_ln_domov_sk>.

Projednávání možného začlenění institutu přiosvojení do ZRP bylo ovšem zahájeno též vládou, když novelu obdobnou návrhu předloženému v Poslanecké sněmovně předložil ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiří Dienstbier a ministr spravedlnosti Robert Pelikán. Tentokrát bylo jednání úspěšnější a vládou tak byla schválena novela ZRP.⁸⁰ Jiří Dienstbier uvedl ve věci dané novely následující: „*Novela se týká dětí, u nichž jeden z partnerů je rodičem dítěte, tedy dětí, které stejně již v daných rodinách žijí, ať už z předchozího vztahu, nebo z umělého oplodnění. Cílem je ochránit práva dětí tak, aby měly stejné postavení jako děti žijící v jiných typech rodin.*“⁸¹ Danou argumentaci považuji za vhodnou a jdoucí k jádru věci, protože právě nedostatek stejného právního postavení dětí bez ohledu na to, zda dítě žije v rodině klasického charakteru či v rodině sestávající s registrovaných partnerů, je z mého pohledu jedním ze zásadních nedostatků české právní úpravy.

Za další problematický bod, který ÚS nechal nepovšimnutý, je možné označit již stručně probíranou absenci části nálezu zabývající se osobními kvalitami jednotlivce z hlediska jeho způsobilosti řádně a kvalitně vychovávat dítě.⁸² Vzhledem k případu řešenému v nálezu Pl. ÚS 7/15 by jistě bylo nejen vhodné, ale i potřebné věnovat část nálezu zhodnocení a vyzdvižení toho, co by potenciální osvojitel měl splňovat. Ztotožňuji se proto opět s názorem soudce Ludvíka Davida, který v rámci odlišného stanoviska k nálezu zdůraznil, že v nálezu měl být kladen akcent i na analýzu schopnosti jedince vychovávat dítě. Tedy slovy soudce Davida: „*Bylo namístě tu zdůraznit, že potenciál registrovaného partnera není či nemusí být o nic menší než kohokoli jiného.*“⁸³ V důsledku tohoto opomenutí ze strany ÚS se nelze než domnívat, že daný nedostatek jen přispěje k tomu, že se registrovaný partner, ač bude mít možnost podat žádost o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se individuálními osvojiteli, ke konečnému výsledku ve formě osvojení dítěte nedostane, neboť bude dána přednost „vhodnějším“ žadatelům. Vzhledem k tomu, že v praxi je ve věci osvojení

⁸⁰ Vláda ČR. *Vláda schválila novelu zákona o NKÚ a novelu zákona o registrovaném partnerství* [online]. Vlada.cz, 24. října 2016 [cit. 23. února 2018]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/vlada-schvalila-novelu-zakona-o-nku-a-novelu-zakona-o-registrovanem-partnerstvi-150053/>>.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² Odlišné stanovisko soudce Ludvíka Davida k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15, bod 3.

⁸³ Tamtéž.

dítěte pravidelně dávána přednost spíše manželským párům, je pravděpodobné, že případ osvojení ze strany registrovaného partnera bude spíše raritou.⁸⁴

2.3.2 Perspektiva dalšího vývoje právní úpravy

Aby bylo možné rozebrat možnosti budoucího vývoje právní úpravy v oblasti osvojení registrovanými partnery, je vhodné shrnout si zde poznatky v práci dosud zjištěné a řečené. Nálezem Pl. ÚS 7/15 bylo zrušeno problematické ustanovení § 13 odst. 2 ZRP, čím se pro registrované partnery otevřela možnost individuálního osvojení dítěte. § 800 odst. 1 ObčZ, v němž je zakotvena možnost adoptovat dítě i jinou osobou rozdílnou od osob manželů, tak nyní bude možné aplikovat i ve vztahu k registrovaným partnerům, kterým je tak umožněno individuální osvojení ve smyslu osvojení cizího dítěte jedním z partnerů. Nález Pl. ÚS 7/15 se však nezabýval dalšími typy osvojení (tj. přiosvojením a společným osvojením). V současnosti tedy nadále platí, že registrovaní partneři nemohou přistoupit jak ke společnému osvojení dítěte, tak ani k přiosvojení biologického dítěte druhého partnera.

Především výše rozebíranou absenci přiosvojení považují za jeden z palčivých nedostatků současné právní úpravy. Představíme-li si totiž situaci, kdy jeden z registrovaných partnerů zažádá o zařazení do evidence žadatelů vhodných stát se osvojitelem, splní příslušné podmínky a stane se posléze individuálním osvojitelem cizího dítěte, bude jeho právní postavení k osvojenému dítěti jistě silnější než právní postavení registrovaného partnera k biologickému dítěti jeho druhého partnera, přestože se třeba o toho dítěte náležitě stará a společně žijí jako tzv. homoparentální rodina (tj. rodina, v níž jsou děti vychovávány homosexuálními rodiči)⁸⁵ ve stabilním, dlouhodobém a pevném svazku. Ovšem ani dítě adoptované v rámci individuálního osvojení registrovaným partnerem by nebylo z právního hlediska v ideálním postavení, což je zapříčiněno tím, že partner, který dítě neosvojil, by vůči dítěti neměl rovnocenná práva a povinnosti jako partner dítěte osvojující.

Tuto paradoxní situaci by jistě pomohla napravit zmiňovaná novela ZRP schválená vládou, která se dotýká možnosti přiosvojení. Dle mého názoru by schválení novely a její zakomponování do ZRP bylo vhodným a žádoucím krokem, který by jistě napravil mnohé (většinou náležitě neodůvodněné) prohřešky zákonodárce, kterých se dopustil ve věci regulace vztahů mezi registrovanými partnery a dětmi. Současný stav je na újmu nejen

⁸⁴ TRNKOVÁ, Lucie. Homoparentální rodina jako vývojový rys. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 27.

⁸⁵ BUREŠOVÁ, Kateřina. Stejnopohlavní pár v nejlepší zájmu dítěte. *Právní rozhledy*, 2016, roč. 24, č. 9, s. 311.

registrovaným partnerům, ale především dětem, které v důsledku nynější právní úpravy postrádají určitá práva a ztrácí tak některé výhody, které jsou standardně součástí plnohodnotného vztahu mezi rodičem a dítětem. Zákodárce by se tak v budoucnu měl zabývat ve větší míře než dosud především tím, jaká úprava je ve své komplexnosti žádoucí s ohledem na právní zajištění samotného dítěte spíše než neustále probíranou otázkou, zda je výchova dětí registrovanými partnery vhodná či ne.

3 Komparace české a zahraniční právní úpravy

3.1 Problematika homosexuálních svazků a adopcí v Itálii

Zařazení Itálie vedle ČR ve věci porovnávání právních úprav v rámci registrovaného partnerství se může jevit svým způsobem ve světle různých faktorů (např. okamžik zakotvení problematiky svazků osob stejného pohlaví do právního řádu apod.) volbou ne zcela způsobitou ke vzájemnému poměření poměrů vládnoucích v rámci dané problematiky v těchto dvou zemích, nicméně může poměrně dobře vykreslit postupný vývoj problematiky registrovaného partnerství ve vazbě na konkrétní zemi a reakci zákonodárce.

Přistoupíme-li k časovému okamžiku, kdy zainteresované země přijaly úpravu zákonného svazku dvou osob stejného pohlaví, reakce ČR byla značně včasnější. Ve vazbě na tento fakt je přitom zajímavé poukázat na to, že průzkumy neukázaly až tak odlišná čísla co do akceptace homosexuality společností, srovnáme-li ČR a Itálii.⁸⁶ ČR zákonnou úpravu registrovaného partnerství zahrnula do svého právního řádu, jak bylo již zmíněno výše, po značných diskuzích v roce 2006 a dá se říct, že už tehdy byla relativně pozadu oproti většině evropských států, které odpovídající úpravu přijaly před mnoha lety.⁸⁷ Naopak otázka registrovaného partnerství v Itálii byla téměř deset let po přijetí ZRP v ČR nevyjasněná a osoby stejného pohlaví tak neměly žádnou možnost dát svazku mezi nimi zákonný ráz. Ačkoliv se tak Itálie řadila mezi nepočetnou skupinu států EU, jejichž právní řády neumožňovaly či stále neumožňují zákonný svazek mezi osobami téhož pohlaví (dále např. Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Polsko)⁸⁸, lze říct, že vzhledem k silně zakořeněné religiozitě vládnoucí dodnes v této zemi EU nebyl váhavý postoj k úpravě registrovaného partnerství či jiných forem soužití dvou osob téhož pohlaví ničím výjimečným či překvapivým.

Itálie ovšem musela čelit silicímú tlaku nejen ze strany veřejnosti, ale též ze strany odborných institucí. Jedním z patrně nejvýznamnějších momentů, který do značné míry předznamenal ráz budoucího směřování problematiky zákonného svazku osob homosexuální

⁸⁶ Pew Research Center. *The Global Divide on Homosexuality: Greater Acceptance in More Secular and Affluent Countries* [online]. Pewglobal.org, 4. června 2013 [cit. 18. února 2018]. Dostupné na <<http://www.pewglobal.org/2013/06/04/the-global-divide-on-homosexuality/>>.

⁸⁷ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 129.

⁸⁸ ELISCHER, David. In RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 175 – 176.

orientace, byl v tomto směru rozsudek ESLP *Oliari a ostatní proti Itálii*.⁸⁹ V daném případě figurovaly tři páry homosexuální orientace, které požadovaly, aby jim v Itálii bylo umožněno určitým zákonným způsobem stvrdit jejich svazky. Protože žádná taková úprava k témuž dni v zemi neexistovala, páry bylo tvrzeno porušení článku 8 Úmluvy (Právo na respektování soukromého a rodinného života) a dále byla namítána diskriminace na základě sexuální orientace ze strany Itálie. ESLP dal nakonec stěžovatelům zapravdu a vyřkl, že Itálie porušila své závazky plynoucí z článku 8 Úmluvy, když nepřijala právní úpravu umožňující osobám homosexuální orientace jakoukoliv právem uznanou formu svazku.⁹⁰ Dá se tedy říci, že prostřednictvím tohoto rozhodnutí ESLP určitým způsobem vyzval Itálii k tomu, aby přijala odpovídající právní úpravu. K tomuto rozsudku nezdědka přispěly i určité okolnosti, které též byly ze strany ESLP zmíněny - například fakt, že o zakotvení právní úpravy svazku osob homosexuální orientace dlouhou dobu hovořil i samotný italský ústavní soud, avšak jeho snahy zákonodárcem nebyly vyslyšeny.⁹¹ Text rozsudku *Oliari a ostatní proti Itálii* je tudíž na základě uvedených informací možné interpretovat tak, že závěry z něj vyplývající nejsou aplikovatelné bezvýhradně, je nutné přihlídnout k situaci vládnoucí v konkrétní zemi, přičemž je na národních autoritách, aby náležitě posoudily situaci v daném státě.⁹²

Netrvalo dlouho a Itálie reflektovala ve svém právním řádu závěry učiněné o necelý rok dříve v rozsudku *Oliari a ostatní proti Itálii*. Ačkoliv se debaty ve věci uzákonění registrovaného partnerství v Itálii neobešly bez komplikací a negativního postoje, jehož původcem byla zejména katolická církev (přestože sám papež až tak razantní měrou jako většina náboženské obce proti uzákonění registrovaného partnerství nevystupoval)⁹³, přesto dne 5. června 2016 vstoupil v účinnost samostatný zákon upravující registrované partnerství v Itálii, tedy *unioni civili*.⁹⁴ Itálie se tak stala další evropskou zemí umožňující obdobný druh svazku a osobám homosexuální orientace se tak otevřela možnost zákonným způsobem stvrdit svůj vztah a vytvořit svazek spojený s určitými právy a povinnostmi. Je zajímavým jevem, že jak rozsudek *Oliari a ostatní proti Itálii*, tak zákon č. 76 ze dne 20. května 2016 byly

⁸⁹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. července 2015, *Oliari a ostatní proti Itálii*, č. 18766/11 a č. 36030/11 (dále jen „*Oliari a ostatní proti Itálii*“).

⁹⁰ Tamtéž, § 185.

⁹¹ Tamtéž, § 184.

⁹² GROCHOVÁ, Martina. Omezení přístupu k právnímu rodičovství z důvodu uzavření registrovaného partnerství. *Právní rozhledy*, 2017, roč. 25, č. 1, s. 24.

⁹³ EuroZpravy.cz, ČTK. *Itálie schválila registrované partnerství, Renzi hlasování o důvěře ustál* [online]. EuroZpravy.cz, 11. května 2016 [cit. 6. února 2018]. Dostupné na <<http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/154949-italie-schvalila-registrovane-partnerstvi-renzi-hlasovani-o-duvere-ustal/>>.

⁹⁴ Legge 20 maggio 2016, n. 76, *Regolamentazione delle unioni civili tra persone dello stesso sesso e disciplina delle convivenze*. Dostupné na <<http://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2016/05/21/16G00082/sg>>.

publikovány nedlouho po Mezinárodním dnu proti homofobii, který každoročně vychází na 17. května. Je tak otázkou, zda je tato souvislost čistě náhodná, nebo každoroční průvody a aktivity s tímto datem spojené mají určitou váhu.

Zaměříme-li se nyní na samotný akt obsahující v sobě právní úpravu registrovaného partnerství, lze beze všeho říct, že určitě znamenal pro páry stejného pohlaví v Itálii zásadní posun vpřed. Zákonem č. 76/2016, taktéž nazývaným jako *Cirinnà*, se Itálie zařadila po bok dalších 26 evropských zemí, které přijaly právní úpravu pro páry stejného pohlaví.⁹⁵ Ovšem stejně jako v případě úpravy registrovaného partnerství v českém ZRP existuje jedno zásadní „ale“ – přestože jde s ohledem na vzájemná práva a povinnosti „partnerů“ (*Cirinnà* s oficiálním pojmenováním osob partnerství uzavírajících otálí) o právní formu svazku srovnatelnou s tradiční institucí manželství, partner nemůže osvojit biologické dítě svého partnera, absentuje tedy možnost přiosvojení.⁹⁶ *Cirinnà* taktéž nezmiňuje ani možnost adoptovat cizí dítě, nicméně v posledních letech je trendem, že italské soudy za použití extenzivního výkladu v některých případech umožňují právě možnost přiosvojit dítě svého partnera.⁹⁷

3.2 Problematika homosexuálních svazků a adopcí ve Francii

V porovnání s právním zakotvením registrovaného partnerství v ČR a Itálii představuje Francie určitý protipól k těmto dvěma evropským státům, a to zejména vzhledem k časovému okamžiku, kdy osobám stejného pohlaví bylo umožněno zákonné stvrzení jejich vztahu. Již v roce 1999 se stal součástí francouzského právního řádu, resp. jeho Code civil, tzv. Pacte civil de solidarité (dále jen „PACS“).⁹⁸ Stejně jako v případě ČR však snahy právně upravit vztah dvou osob stejného pohlaví začaly ještě o několik let dříve (ať už to byl návrh tzv. Smlouvy o občanském partnerství v roce 1990 nebo pozdější návrhy obdobných smluv, např.

⁹⁵ TADDEI, Alessandro. *Same sex civil unions in Italy* [online]. Lawskills.co.uk, 6. července 2016 [cit. 8. března 2018]. Dostupné na <<https://www.lawskills.co.uk/articles/2016/07/cirinna-civil-unions-italy-law/>>.

⁹⁶ CAVALLO, Melita et al. *What Italy's New Civil Unions Law Entails* [online]. Corriere.it, 12. května 2016 [cit. 8. března 2018]. Dostupné na <http://www.corriere.it/english/16_maggio_12/what-italy-s-new-civil-unions-law-entails-939e7c16-1863-11e6-a192-aa62c89d5ec1.shtml>.

⁹⁷ RUSSO, Andrea, ROSSI, Benedetta. *Family law in Italy: overview* [online]. Uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 1. října 2017 [cit. 8. března 2018]. Dostupné na <[https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-564-8565?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-564-8565?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)>.

⁹⁸ Loi n° 99-944 du 15 novembre 1999 relative au pacte civil de solidarité. Dostupné na <<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000761717>>.

Contrat d'union civile, Contrat de Vie Sociale a Contrat d'union civile et sociale).⁹⁹ Pojem PACS je možno přeložit více způsoby (např. Občanská smlouva o solidaritě, Civilní pakt solidarity atd.)¹⁰⁰, avšak nadále budu používat pouze původní označení PACS. Samotný PACS představuje ve své podstatě smlouvu mezi dvěma osobami, a to jak rozdílného, tak stejného pohlaví¹⁰¹; dá se tedy říct, že je to specifická, zákonem uznaná forma vztahu dvou osob, které mohou být i stejného pohlaví. Jedná se ovšem o institut nikoliv srovnatelný se stávající právní úpravou v ČR, kdy registrované partnerství v českém právním prostředí představuje společenství dvou osob pouze stejného pohlaví¹⁰² a nezahrnuje tedy možnost uzavření tohoto druhu svazku ze strany osob rozdílného pohlaví. Jelikož PACS od samého počátku představuje institut odlišný od manželství, nikdy mu nebyl roven co do vzájemných práv a povinností osob PACS uzavírajících; vyrovnání obou institutů však alespoň částečně přispěla novela PACS z roku 2006, která přinesla zrovnoprávnění manželských párů a párů uzavírajících pakt zejména z hlediska majetkového a daňového.¹⁰³

Další možností, kterou páry stejného pohlaví ve věci vzájemného soužití ve Francii mají, je tzv. konkubinát.¹⁰⁴ Dané ustanovení ve své podstatě konkubinát vymezuje jako faktickou formu společného, nepřetržitého a stabilního soužití mezi dvěma osobami představující pár, přičemž opět (stejně jako v případě PACS) nehraje roli pohlaví osob tvořící pár.¹⁰⁵ Přihlédneme-li k pouhé fakticitě tohoto druhu soužití, dá se říct, že z něj pro strany na tomto soužití participující nevyplývají taková vzájemná práva ani povinnosti jako v případě manželství.¹⁰⁶

Konečně poslední a z právního hlediska nejrelevantnější eventualitou, která se osobám homosexuální orientace nabízí, je uzavření manželství v tradičním slova smyslu. Přestože PACS ve Francii spatřil světlo světa již v roce 1999, možnost osob stejného pohlaví vstoupit do manželství a nabýt tak stejná práva a povinnosti jako dvojice v manželství sestávajícím z osob heterosexuální orientace se otevřela až v roce 2013, kdy byl ve Francii definitivně

⁹⁹ ELISCHER, David. Univerzální „registrované partnerství“ aneb zamyšlení nad francouzskou úpravou alternativních forem soužití (Část I.). *Právní fórum*, 2006, roč. 3, č. 5, s. 184.

¹⁰⁰ RADVANOVÁ, Senta, ZUKLÍNOVÁ, Michaela. *Kurs občanského práva. Instituty rodinného práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 204.

¹⁰¹ Art. 515-1 du Code civil

¹⁰² HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 130.

¹⁰³ ELISCHER, David. In RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 170.

¹⁰⁴ Art. 515-8 du Code civil

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ ELISCHER, David. In RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 170.

schválen zákon povolující stejnopohlavní manželství.¹⁰⁷ Tímto zákonem ze dne 17. května 2013 tak byla do francouzského Code civil přidána celá řada modifikací, která upravovala značné množství ustanovení nejen se samotným manželstvím souvisejících.¹⁰⁸ Přestože v porovnání s Itálií Francie do svého právního řádu začlenila v určité formě společné soužití homosexuálních osob nesrovnatelně dříve (a dalo by se tak očekávat, že umožnění manželství i osobám homosexuální orientace bude jen dalším logickým krokem, jenž nebude vyvolávat přílišnou kontroverzi), přijetí předmětného zákona bylo provázeno značnými nepokoji.¹⁰⁹ Hlavním impulsem k podobné konfrontaci byl však evidentně jistý jev se zákonem nedílně spojený, a sice současné umožnění adopcí homosexuálním manželům. Zpřístupněním manželství i pro osoby stejného pohlaví se tudíž takovým potenciálním manželům otevřela jednak možnost společného osvojení dítěte¹¹⁰ a též příležitost osvojit biologické dítě druhého manžela.¹¹¹

Stejně jako tomu bylo v případě Itálie ve věci svazků osob homosexuální orientace, i ve Francii mělo na postupný vývoj formování postoje vůči záležitosti se svazky osob stejného pohlaví spojené, tj. adopci ze strany homosexuálních osob, určitý vliv rozhodování ESLP. Již v roce 2002 bylo rozhodnuto ve věci případu *Fretté proti Francii*.¹¹² V daném případě se jednalo o situaci, kdy pan Fretté jakožto jednotlivec nežijící v partnerství podal žádost o povolení adopce dítěte, ta však byla odmítnuta, ačkoliv dle francouzského Code civil byla adopce otevřená i jednotlivcům.¹¹³ Odmítnutí bylo zdůvodněno tím, že volba životního stylu žadatele o adopci se nejeví jako volba poskytující dostatečné záruky z perspektivy náležitého rodinného zázemí a výchovy dětí.¹¹⁴ Pan Fretté tvrdil, že tomu tak bylo především z důvodu jeho homosexuální orientace a namítal proto v tomto ohledu porušení čl. 8 (Právo na respektování soukromého a rodinného života) a čl. 14 Úmluvy (Zákaz diskriminace) ze strany Francie. ESLP však shledal, že v daném případě nebyl porušen čl. 8 ani čl. 14 Úmluvy,

¹⁰⁷ ČTK, iDNES.cz. *Francie definitivně schválila sňatky homosexuálů, Paříž čekají protesty* [online]. iDNES.cz, 23. dubna 2013 [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/homosexualni-snatky-francie-dgs-/zahranicni.aspx?c=A130423_171634_zahranicni_hro>.

¹⁰⁸ Loi n° 2013-404 du 17 mai 2013 ouvrant le mariage aux couples de personnes de même sexe. Dostupné na <<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000027414540&categorieLien=id>>.

¹⁰⁹ ČTK, iDNES.cz. *Francie definitivně schválila sňatky homosexuálů, Paříž čekají protesty* [online]. iDNES.cz, 23. dubna 2013 [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/homosexualni-snatky-francie-dgs-/zahranicni.aspx?c=A130423_171634_zahranicni_hro>.

¹¹⁰ Art. 343 du Code civil

¹¹¹ Art. 343-2 du Code civil

¹¹² Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. února 2002, *Fretté proti Francii*, č. 36515/97 (dále jen „*Fretté proti Francii*“).

¹¹³ Art. 343-1 du Code civil

¹¹⁴ *Fretté proti Francii*, § 11.

přičemž ve svém odůvodnění několikrát zmínil, že vzhledem k nedostatku konsensu smluvních států ve věci vhodnosti povolení adopce dítěte ze strany svobodné osoby homosexuální orientace smluvní státy co do dané problematiky požívají široký prostor pro uvážení a není proto namístě, aby ESLP suploval národní autority a rozhodoval v tak citlivé oblasti vynesemím jednotného stanoviska.¹¹⁵

O necelých 6 let později ovšem ESLP své závěry vyřčené v předchozím rozhodnutí upřesnil, když rozhodoval ve věci případu *E. B. proti Francii*.¹¹⁶ V tomto případě se jednalo též o odmítnutí žádosti o povolení adopce, kterou tentokrát podala žena homosexuální orientace, avšak oproti předchozímu případu pana Fretté žila ve stabilním, dlouhodobém vztahu. Ze strany stěžovatelky tak bylo tvrzeno, že Francie porušila čl. 8 a čl. 14 Úmluvy, když byla odmítnuta její žádost o povolení adopce z důvodu sexuální orientace stěžovatelky. Oproti případu *Fretté proti Francii* dospěl tentokrát ESLP k závěru, že k porušení uvedených článků skutečně došlo. ESLP podotkl, že na rozdíl od rozsudku *Fretté proti Francii*, v němž odmítnutí žádosti o povolení adopce sledovalo legitimní cíl (ochrana zdraví a práv dítěte), v případě *E. B. proti Francii* národní autority žadatelku o adopci výslovně neodmítly z hlediska „životního stylu“ a dále naopak zmínily její kvality z hlediska rodičovského a výchovného. V neposlední řadě byl též zmíněn aspekt již výše uvedený, a sice že oproti panu Fretté žadatelka žila ve stabilním a dlouhodobém vztahu.¹¹⁷

Je zjevné, že i judikatura ESLP výrazně přispěla k dalšímu posunu vpřed, co se týče práv homosexuální osob ve Francii zejména s ohledem na jejich rodinný život a rodičovská práva. Dá se něco takového očekávat i v případě ČR? Dle mého názoru to nebude na pořadu následujících let, alespoň co do otevření institutu manželství i pro osoby homosexuální orientace. Lze tak soudit nejen ze stále konzervativních a zdrženlivých postojů našich zákonodárců už jen ve věci začlenění institutu přiosvojení do českého právního řádu, když novela tento institut do ZRP zařazující leží už pár let v Poslanecké sněmovně na stole, ale také z faktu, že i například v samotné Francii, která je ve věci práv stejnopohlavních párů mnohem liberálnější než ČR (ostatně Francie se s prvními snahami o dekriminizaci homosexuality již v roce 1791 řadí v tomto ohledu mezi evropské lídry)¹¹⁸, trvalo 14 let, než společnost

¹¹⁵ Tamtéž, § 37, §§ 40 – 41.

¹¹⁶ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. ledna 2008, *E. B. proti Francii*, č. 43546/02 (dále jen „*E. B. proti Francii*“).

¹¹⁷ Tamtéž, §§ 70 – 71.

¹¹⁸ DIXOIS, Marie et al (in Families and Societies). *Sexual orientation, family and kinship in France, Iceland, Italy and Spain (working paper 54, 2016)*, page 3 [online]. Familiesandsocieties.eu, 2. srpna 2016 [cit. 3. března 2018]. Dostupné na <http://www.familiesandsocieties.eu/?page_id=131>.

přistoupila od první formy zákonného svazku homosexuálních osob (tj. PACS) až k samotnému zpřístupnění manželství těmto osobám. Dá se tudíž očekávat, že v ČR budou podobné průtahy ještě delší, přestože ČR oné hranice 14 let od uzákonění prvního formalizovaného svazku dvou osob stejného pohlaví dosáhne již v roce 2020. Netřeba taky nejspíš zevrubně rozebírat fakt, že i nadále se osoby homosexuální orientace ve mnoha ohledech shovívavé Francii i přes značnou benevolenci zákonodárce (nebo snad právě proto) potýkají s různými formami homofobních incidentů – čísla takových případů jsou stále nezanedbatelná, přičemž „vrcholným“ byl v tomto ohledu rok 2013.¹¹⁹ Náhodou to nazývat nelze, neboť právě v roce 2013 bylo ve Francii zpřístupněno manželství i pro osoby stejného pohlaví, s čímž byla nedílně spojena i možnost těchto osob adoptovat dítě. Právě uvedená fakta svádí k zamyšlení se nad praktickými důsledky situace, kdy se legislativa vyvíjí ve prospěch párů stejného pohlaví – zdá se, že v případě „legislativní výhry“ jsou osoby homosexuální orientace ve zvýšené míře za tento krok stejně určitým způsobem postiženy, tentokrát ze strany společnosti. Radikálnější změny však ve společnosti vždy přinášely a přinášet budou i nadále rozjitřené emoce, o kterých se však dá předpokládat, že časem utichnou.

¹¹⁹ SOS Homophobie. *Rapport sur l'homophobie 2017* [online]. Sos-homophobie.org, květen 2017 [cit. 7. března 2018]. Dostupné na <https://www.sos-homophobie.org/sites/default/files/rapport_annuel_2017.pdf>. Danou statistiku lze nalézt na straně 18 uvedeného zdroje.

Závěr

V diplomové práci jsem se zaměřila na analýzu a zhodnocení současné právní úpravy v ČR ve věci možnosti adopce registrovanými partnery, přičemž značný prostor byl věnován bližšímu rozboru nálezu Pl. ÚS 7/15, a to s ohledem na jeho přispění k vývoji a posunu dané problematiky. V rámci své práce jsem proto pracovala se dvěma výzkumnými otázkami – cílem bylo zjistit, jaký dopad má nálezn Pl. ÚS 7/15 na současnou právní úpravu v rámci osvojení registrovanými partnery a dále, zda jsou v nálezu vznesené právní argumenty a nástroje dostatečné a pokrokové natolik, aby v budoucnosti zajistily efektivní faktickou realizaci osvojení registrovanými partnery.

Obecně je možné konstatovat, že nálezn Pl. ÚS 7/15 jednoznačně představuje vzhledem k dané problematice vůbec první pozitivní rozhodnutí ÚS, které ač se premiérově vyjadřovalo k možnosti osvojení ze strany registrovaných partnerů, tak dopadlo v jejich prospěch. Ovšem přestože v důsledku daného nálezu mohou registrovaní partneři poprvé participovat v procesu žádosti o individuální osvojení dítěte jako aktivní strany, dílčí praktické problémy s potenciálním soužitím registrovaných partnerů a osvojených dětí spojené zůstaly ponechány stranou a ÚS se k nim blíže nevyjádřil, což spatřuji jako nedostatek jen umocňující legislativní vakuum ve věci vzájemných vztahů registrovaných partnerů a dětí v některých ohledech panujících.

Za znatelný deficit nálezu považuji zejména zachování ÚS mlčení v oblastech, které jsou přitom ve spojení s adopcemi ze strany osob homosexuální orientace pro komplexní zhodnocení této problematiky poměrně důležité – například polemika vedená ve věci schopnosti konkrétního jednotlivce postarat se náležitým způsobem o dítě s přihlédnutím k jeho osobním kvalitám bez ohledu na sexuální orientaci. To vidím jako problém z hlediska faktické realizace individuálního osvojení ze strany registrovaných partnerů a její efektivity – možný apel ze strany ÚS na nestranné posuzování každého jednotlivce žádajícího o zařazení do evidence osob vhodných stát se osvojitelem by dost možná přispěl k větší objektivizaci (resp. k větším snahám ze strany národních orgánů k objektivizaci přistoupit) při výběru vhodného osvojitele. Nález v důsledku toho vyznívá jako deklarace, která sice v závěru učiní jasné rozhodnutí, avšak je nepodpořená argumentační rovinou, která byla ze strany ÚS zvolena. Naopak nálezn se zdá jistým způsobem rozpolcený, když čas od času možná až nadbytečně hovoří o rodině v klasickém slova smyslu a posléze dospěje k závěru, který je v komparaci s konzervativním vnímáním rodiny nesouladný.

Dalším citelným nedostatkem současné právní úpravy ve věci adopcí registrovanými partnery (avšak nutno podotknout, že samotným ÚS nedostatkem neovlivitelným, a to z důvodu nedostatku kompetence ÚS k vytváření právních norem) je zajištění absence institutu přiosvojení. Jako zástupný problém vznikající v důsledku nemožnosti přiosvojení dítěte partnera je možno jmenovat překážky plnohodnotného uplatnění rodičovských práv v souvislosti s právem sociálního zabezpečení, kdy na vztah mezi biologickým dítětem jednoho partnera a druhým partnerem jakožto pouhým sociálním rodičem dítěte nebylo zákonodárcem vzpomenuáno. Oblastí, ve kterých se projevuje nedostatek schopnosti (či snad chuti?) zákonodárce řešit vztahy mezi dítětem a partnerem, který není biologickým rodičem tohoto dítěte, je však daleko více.

Nález Pl. ÚS 7/15 je tedy sice v jádru věci rozhodnutím v oblasti adopcí ze strany registrovaných partnerů pokrokovým a de lege ferenda též slibným, ovšem nelze hovořit o tom, že jeho význam je až tak dalekosáhlý a přelomový, jak bylo při jeho zveřejnění tradováno. Registrovaní partneři se navíc dle mého názoru budou i nadále potýkat s praktickými obtížemi zapříčiněnými v některých ohledech skoupou a nedostatečně dotaženou právní úpravou, a to i za předpokladu, že se osvojitelé vůbec stanou.

De lege ferenda by tak bylo z mého pohledu vhodným, aby zákonodárce začal více vnímat sociální realitu, ve které již dávno nefigurují pouze rodiny v tradičním slova smyslu skládající se z muže, ženy a jejich potomků, a tento jev byl reflektován praktickým způsobem v právní úpravě. Homoparentální rodiny fakticky totiž již dlouhá léta existují i bez plnohodnotné právní úpravy a nedá se tak předpokládat, že by zákony preferující a podporující skladbu rodiny v tradičním slova smyslu cokoliv na dané situaci změnily. Jeví se mi tak poněkud zbytečným, aby právní úprava dokládala svou důvodnost účelem, kterého stejně sama o sobě není způsobilá fakticky dosáhnout.¹²⁰ Doby, kdy vztah mezi osobami stejného pohlaví byl vnímán většinou společností jako něco obskurního a zvráceného, začínají pomalu, ale jistě blednout ve světle neustále hlasitěji se ozývajících aktivistů hlásících se o rovná práva pro páry bez ohledu na jejich pohlaví a sexuální orientaci a též v důsledku postupné liberalizace společnosti.

Z výše provedené komparace ČR s vybranými evropskými státy navíc vyplynulo, že na tento „trend“ reagují i země, u kterých bylo donedávna z různých důvodů přijetí úpravy zahrnující právní zakotvení svazku dvou osob stejného pohlaví něčím představitelným, avšak

¹²⁰ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, 115/2006 Dz, § 13 odst. 2.

poměrně neochotně a zdlouhavě realizovaným (jako typického zástupce lze uvést silně religiozní Itálii). Naopak některé evropské země, mezi něž se řadí od roku 2013 i Francie, již v rámci dané problematiky pokročily natolik, že ve svých právních rádech zakotvily možnost uzavření manželství i pro páry stejného pohlaví a s tím související právní výhody obnášející zejména možnost osvojit dítě.

Na základě výše uvedených vět bych si tuto diplomovou práci proto dovolila uzavřít následujícími slovy: *„Závěrem lze poznamenat, že právo je fenomén, který má společnosti prospívat, vnášet do společenských vztahů právní jistotu, reflektovat společenskou realitu a účinně regulovat aktuální vztahy a problémy společnosti, nikoliv život jejích členů, a zvláště pak život osobní a rodinný, komplikovat. Pokud právní řád ignoruje faktický vývoj společnosti a snaží se ji uměle zakonzervovat, přestává svůj účel splňovat a přestává fungovat.“*¹²¹

¹²¹ TRNKOVÁ, Lucie. Homoparentální rodina jako vývojový rys. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 28.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

1. HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1459 s.
2. HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 558 s.
3. HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655-975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1349 s.
4. HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, WESTPHALOVÁ, Lenka a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 360 s.
5. KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. 386 s.
6. MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655-975*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016. 2064 s.
7. MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2006. 311 s.
8. RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. 213 s.
9. RADVANOVÁ, Senta, ZUKLÍNOVÁ, Michaela. *Kurs občanského práva. Instituty rodinného práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. 227 s.
10. ROUČEK, František, SEDLÁČEK, Jaromír. *Komentář k československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 1 (§ 1 – 284)*. 1. vydání. Praha: V. Linhart, 1935. 1192 s.

Články v odborných časopisech

1. BUREŠOVÁ, Kateřina. Stejnopohlavní pár v nejlepším zájmu dítěte. *Právní rozhledy*, 2016, roč. 24, č. 9, s. 311 – 319.
2. ELISCHER, David. Univerzální „registrované partnerství“ aneb zamyšlení nad francouzskou úpravou alternativních forem soužití (Část I.). *Právní fórum*, 2006, roč. 3, č. 5, s. 178 – 185.

3. GROCHOVÁ, Martina. Omezení přístupu k právnímu rodičovství z důvodu uzavření registrovaného partnerství. *Právní rozhledy*, 2017, roč. 25, č. 1, s. 22 – 27.
4. KALLA, Petr. Průlom v homoparentálních adopcích. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 15 – 26.
5. PICHLEROVÁ, Lucie. Registrované partnerství a manželství homosexuálních párů v evropském právu. *Právo a rodina*, 2015, roč. 17, č. 12, s. 15 – 21.
6. TRNKOVÁ, Lucie. Homoparentální rodina jako vývojový rys. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 9, s. 26 – 29.

Internetové zdroje (články, statistiky apod.)

1. CAVALLO, Melita et al. *What Italy's New Civil Unions Law Entails* [online]. Corriere.it, 12. května 2016 [cit. 8. března 2018]. Dostupné na <http://www.corriere.it/english/16_maggio_12/what-italy-s-new-civil-unions-law-entails-939e7c16-1863-11e6-a192-aa62c89d5ec1.shtml>.
2. Committee of Ministers - Council of Europe. *Recommendation CM/Rec(2010)5 of the Committee of Ministers to member states on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity* [online]. Coe.int, 31. března 2010 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec\(2010\)5&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec(2010)5&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383&direct=true)>.
3. Český statistický úřad. *Úhrnná rozvodovost v letech 1950 – 2016* [online]. Czso.cz, 12. června 2017 [cit. 28. února 2018]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/csu/czso/uhrnna-rozvodovost-v-letech-1950-2016>>.
4. ČTK, iDNES.cz. *Francie definitivně schválila sňatky homosexuálů, Paříž čekají protesty* [online]. iDNES.cz, 23. dubna 2013 [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <https://zpravy.idnes.cz/homosexuální-sňatky-francie-dgs-/zahranicni.aspx?c=A130423_171634_zahranicni_hro>.
5. DIXOIS, Marie et al (in Families and Societies). *Sexual orientation, family and kinship in France, Iceland, Italy and Spain (working paper 54, 2016)* [online]. Familiesandsocieties.eu, 2. srpna 2016 [cit. 3. března 2018]. Dostupné na <http://www.familiesandsocieties.eu/?page_id=131>.

6. EuroZpravy.cz, ČTK. *Itálie schválila registrované partnerství, Renzi hlasování o důvěře ustál* [online]. EuroZpravy.cz, 11. května 2016 [cit. 6. února 2018]. Dostupné na <http://zahranicni.eurozpravy.cz/eu/154949-italie-schvalila-registrovane-partnerstvi-renzi-hlasovani-o-duvere-ustal/>.
7. KABÁTOVÁ, Šárka. *Osvojení dítěte partnera v homosexuálních párech? Vláda návrh odsouhlasila* [online]. Lidovky.cz, 24. října 2016 [cit. 13. února 2018]. Dostupné na https://www.lidovky.cz/vlada-chce-umoznit-priosvojeni-ditete-partnera-v-homosexualnich-parech-1ab-/zpravy-domov.aspx?c=A161024_132405_In_domov_sk.
8. Ministerstvo vnitra České republiky. *Sbírka zákonů České republiky za rok 2006, předpis 115/2006, částka č. 38* [online]. Mvcr.cz, 3. dubna 2006 [cit. 20. prosince 2017]. Dostupné na <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2006&typeLaw=zakon&what=Rok&stranka=16>.
9. Pew Research Center. *The Global Divide on Homosexuality: Greater Acceptance in More Secular and Affluent Countries* [online]. Pewglobal.org, 4. června 2013 [cit. 18. února 2018]. Dostupné na <http://www.pewglobal.org/2013/06/04/the-global-divide-on-homosexuality/>.
10. RUSSO, Andrea, ROSSI, Benedetta. *Family law in Italy: overview* [online]. Uk.practicallaw.thomsonreuters.com, 1. října 2017 [cit. 8. března 2018]. Dostupné na [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-564-8565?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-564-8565?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1).
11. SOS Homophobie. *Rapport sur l'homophobie 2017* [online]. Sos-homophobie.org, květen 2017 [cit. 7. března 2018]. Dostupné na https://www.sos-homophobie.org/sites/default/files/rapport_annuel_2017.pdf.
12. ŠABATOVÁ, Anna. *Zpráva o šetření ve věci diskriminace z důvodu sexuální orientace v oblasti osvojení dítěte* [online]. Eso.ochrance.cz, 1. července 2014 [cit. 14. ledna 2018]. Dostupné na <http://eso.ochrance.cz/nalezene/edit/880>.
13. TADDEI, Alessandro. *Same sex civil unions in Italy* [online]. Lawskills.co.uk, 6. července 2016 [cit. 8. března 2018]. Dostupné na <https://www.lawskills.co.uk/articles/2016/07/cirinna-civil-unions-italy-law/>.
14. Vláda ČR. *Vláda schválila novelu zákona o NKÚ a novelu zákona o registrovaném partnerství* [online]. Vlada.cz, 24. října 2016 [cit. 23. února 2018]. Dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri->

[dienstbier/aktualne/vlada-schvalila-novelu-zakona-o-nku-a-novelu-zakona-o-registrovanem-partnerstvi-150053/](#)>.

Judikatura

1. Nález Ústavního soudu ze dne 19. listopadu 2015, sp. zn. Pl. ÚS 10/15.
2. Nález Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15.
3. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. února 2002, *Fretté proti Francii*, č. 36515/97.
4. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. ledna 2008, *E. B. proti Francii*, č. 43546/02.
5. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. února 2013, *X a ostatní proti Rakousku*, č. 19010/07.
6. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. července 2015, *Oliari a ostatní proti Itálii*, č. 18766/11 a č. 36030/11.

Právní předpisy

1. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
2. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů.
7. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950 ve znění protokolu č. 14, který vstoupil v platnost 1. června 2010.
8. Code civil (Version consolidée au 3 janvier 2018). Dostupné na <<https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070721>>.
9. Legge 20 maggio 2016, n. 76, Regolamentazione delle unioni civili tra persone dello stesso sesso e disciplina delle convivenze. Dostupné na <<http://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2016/05/21/16G00082/sg>>.

10. Loi n° 99-944 du 15 novembre 1999 relative au pacte civil de solidarité. Dostupné na <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000761717> >.
11. Loi n° 2013-404 du 17 mai 2013 ouvrant le mariage aux couples de personnes de même sexe. Dostupné na <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000027414540&categorieLien=id> >.

Ostatní zdroje

1. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, 115/2006 Dz.
2. Důvodová zpráva k novele zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. Dostupné na <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=320&CT1=0> >.
3. Odlišné stanovisko soudce Ludvíka Davida k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15.
4. Odlišné stanovisko soudce Jaromíra Jirsy k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15.
5. Odlišné stanovisko soudce Vladimíra Sládečka k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15.
6. Odlišné stanovisko soudce Jiřího Zemánka k nálezu Ústavního soudu ze dne 14. června 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou adopce (osvojení) v rámci registrovaného partnerství. Záměrem je analyzovat náleží Pl. ÚS 7/15 a zkoumat jeho vliv nejen na současnou, ale i budoucí právní úpravu v ČR. S vymezeným tématem též souvisejí kladené výzkumné otázky – cílem je zjištění, jaký dopad má náleží Pl. ÚS 7/15 na současnou právní úpravu v rámci adopce registrovanými partnery a poznání toho, zda jsou v náleží vznesené právní argumenty a použité nástroje dostatečné a pokrokové natolik, aby v budoucnosti zajistily efektivní faktickou realizaci osvojení registrovanými partnery.

První kapitola se zabývá vymezením základních pojmů souvisejících s daným tématem a též historickou a současnou právní úpravou.

Druhá kapitola obsahuje již samotný rozbor předmětného náleží se zaměřením na skutkový stav, argumentaci soudu, závěr, odlišná stanoviska a zhodnocení přínosu daného rozhodnutí, tj. s ohledem na dopad na současnou právní praxi a perspektivu dalšího vývoje právní úpravy.

Třetí, tedy poslední kapitola, řeší otázku srovnání české, italské a francouzské právní úpravy zakotvující osvojení v rámci registrovaného partnerství a zákonné svazky homosexuálních osob.

Abstract

The thesis deals with the issues of the adoption in terms of civil partnership. Purpose of the thesis is to analyze decision Pl. ÚS 7/15 and to do research in regard of the influence decision Pl. ÚS 7/15 on current and future legislation in the Czech Republic. With such a defined subject the research questions are connected – goal is to find out how huge impact has the decision on the current legislation of the adoption in terms of civil partnership and whether the tools and arguments mentioned in the decision are able to be progressive and adequate instruments to secure efficient realization of the adoption in terms of civil partnership in the future.

First chapter deals with definition of the fundamental terms connected with the main theme and historic and current legislation.

Content of the second chapter consists of analysis of the decision, taking into account the facts of the matter, argumentation of the court, conclusion, separate votes and evaluation the decision regard to the current legislation and perspective of the legislative progress.

Third chapter compares legislation of the adoption in terms of civil partnership and legal partnerships of homosexuals in the Czech Republic with legislation in Italy and France.

Klíčová slova

adopce – homoparentální rodina – nález Pl. ÚS 7/15 – přiosvojení – registrované partnerství – sociální rodič – Ústavní soud ČR – zákaz diskriminace – zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

Key words

adoption – homoparental family – decision Pl. ÚS 7/15 – second-parent adoption – civil partnership – social parent – Constitutional Court of the Czech Republic – prohibition of discrimination – Act No. 115/2006 Sb., on Registered Partnership amending certain related acts